

Izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.
—
Oglaš po tarifu.
—
Uredništvo:
Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Opravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4 — Telefon št. 492
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
—
Račun pri poštne č. zavodu: Ljub-
jana št. 11.842 — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 5. oktobra.

Občinska uprava v Ljubljani je že nekaj časa brez izvoljenega občinskega sveta. To dejstvo, kakor je obžalovanja vredno, ni nastalo slučajno in ne brez globljih vzrokov.

Po prevratu je prišlo do valovanja mas in do znatnih preemb v sestavi prebivalstva večjih mest in tudi Ljubljane. Socialna in ekonomska nezadovoljstva, težave prehoda v novo stanje so povzročile tresljaje, ki niso ostali brez posledic za občino in občinsko zastopstvo. Vršilo se je takorekoma neko vrtanje in trajalo je leta, da se umiri in da se Ljubljana na novo konsoliduje in grupira.

Prav slične pojave nahajamo pri drugih mestih. Pri nas pa je stvar komplirana s tem, da je ta nemir in prehodno neskladnost uporabil stari sovražnik Ljubljane — klerikalizem. Mlajša generacija ne pomeni, a vsi starejši imajo globoko zarisan v spominu, kako je SLS preko deset let, odkar je zagospodovala v deželnem odboru kranjskem, šikarirala, tlačila, izsavalila in zapostavljala Ljubljano. Pod županom Hribarjem in dr. Tavčarjem skoro ni minilo dan, da ne bi iz deželnega dvorca prišel kakšen sunek proti napredku Ljubljane; pri dokladah, pri mestnih podjetjih, pri finančni politiki, zlasti pa pri kulturnih zgradbah je SLS vsak sklep občinskega sveta izpodbijala s pritožbo na deželni odbor, tam pa je vladala SLS in vsako večjo idejo naše največje občine pokopavala. Ni ga skoro večjega vprašanja, ki danes zaposluje občino, kjer ni že pred vojno občinski svet stori dobrih sklepov, a SLS je njihovo izvršitev preprečila. Koliko občerkostnih naprav in stavb je SLS onemogočila v strastnem sovraštvu in ljubosumnosti proti napredni Ljubljani, kjer seveda duhovščine ne more kar tako obračati in razdirati kakor na deželi!

Po prevratu je SLS, uporabljajoč neurejeno situacijo, mislila, da je čas polastiti se Ljubljane. A sama je bila prebala za to. Potuhnila se je, potisnila druge v ospredje, poslušala se njih ambicije in jim obetala častna mesta, obenem pa je s satansko zlobo izgrajevala naprednjake proti naprednjakom. Ni ga bilo osebnega ali drugega nesoglasja, da bi ga SLS ne zlorabila in da ob njem ne pogreje svoj lonček strupa. Nastale so razne nepriladne koalicije, v katere so prišle razne napredne in socialne grupe z željo dela, a kmalu so razočarane videli, da so le zato tu, da plačajo moralni račun in nosijo vso odgovornost, dobičkej pa inkasira samo in izključno SLS. Od tovarišij se SLS je še vsakega kmalu začela glava boleti, kajti ta stranka je po svoji naravi tako sebična in požrešna, da ne more lojalno deliti moči in uspehov. Stranka cerkvenih latifundij nekontroliranih milijonov cerkvenih dohodkov, stranka velevarne organizacije in cerkvene konservativnosti ni mogla dolgo prikrivati pravega lica. Krščansko socialstvo ji je le sport in taktična poteza iz strahu pred pravim socializmom.

To stanje je povzročilo, da se v občinskem svetu ljubljanskem ni še storila trajna delovna večina, ki bi mogla za daljšo dobo izvajati načrt. Kako organizirajo Ljubljano za nove njene naloge kot nastajajočega velikega mesta. Zadnje dve leti je naše mesto imelo vsaj to srečo, da je posle vodil energičen in podjeten gerentski svet pod vodstvom dr. Puca, Jos. Turka in Ant. Likozarja, ki jim vsak objektivno obozovalec mora priznati ogromne zasluge in uspehe za napredek naše prestolnice.

Mi pa sami dobro čutimo, da največja vprašanja še prihajajo nad našo občino. Treba bo velikih naporov in poguma, da se Ljubljani osigura polet, v katerega je stopila po osvobođenju in se ji obvaruje eno prvih mest v Jugoslaviji. To more na svoje rame vzeti le stabilen in konsolidiran občinski svet. Zategadelj se SDS že opetovano na vseh občinskih mestih povdarja svojo željo, da se izvedejo občinske volitve. Zadalje je pri tem na odpor, ki ga prej ni pričakovala, ki pa ji je razumljiv postal, ko je izvedela, da je tiha želja nasprtnikov, samo gerentsko spremeniti in po svoje zasesti, volitve na odgoditi. Proti tej politiki je seveda moral vsakdo, ki mu je Ljubljana na srcu, odločno nastopiti in mi tudi danes odločno obsojamo ponovne poskuse v tej smeri. Stvar se more rešiti in prav zaključiti samo z razpisom volitev, ki naj se vodi nepristransko in odkrito.

To stališče je tako močno, da ma nihče ne more prigovarjati. Vlada naj ga končno uvažuje in mi bomo prav radi sodelovali pri vsakem ukrepu in koraku, ki Ljubljani zagotavlja takojšnje in čiste občinske volitve.

Preganjanje italijanskih socialistov

Bologna, 5. oktobra. o. Policija je v zadnjem času izvršila pri nekaterih voditeljih socialistične stranke hišne preiskave, na podlagi katerih je bilo do večrajšega dne aretiranih nad 100 oseb, ki so obdolžene, da so spletkarile proti režimu.

Kritični termini za razvoj političnih dogodkov

Seje radikalnega kluba in radičevskega zastopstva. — Nikičev vprašanje zopet v ospredju. — Pašičev povratek v Beograd in kongres NRS. — Splošna neorijentiranost o razvoju krize.

Beograd, 3. oktobra p. Včeraj v svečani seji Narodne skupščine proglašena odgoditev parlamenta do 12. oktobra je opozicijo zelo razljutila, češ da pomenja nelojalnost večine in dokaz, da vlada zopet nima ničesar pripravljene za zakonodajno delo.

Navzlic svečanostnemu razpoloženju, ki vlada v Beogradu radi obiska čsl. parlamentarcev se vedno bolj pojavljajo konture bližajočih se kritičnih dni. Vse stranke računajo z odločilnimi dogodki tekom meseca oktobra.

V radikalnih vrstah se opažajo velike priprave za kongres stranke. Splošno vlada prepričanje, da bo imel Pašić absolutno večino. Zato konferirajo ministri Boža Maskimović, Sršić, Uzunović in Vasa Jovanović, ki bi hoteli zagotoviti odločitev v vprašanih stranki parlamentarnemu klubu, v katerem bi mogel doseči centrum večino. Poskušali so tudi pripraviti pašičevce do tega, da se vprašanje razčlenja v stranki uredi še pred sklicanjem kongresa stranke samemu klubu. Pašičevci seveda vidijo, da ima danes centrum radikalne stranke večino v parlamentarnem klubu ter so vsled tega nepopustljivi.

Radikalni poslanski klub se sestane oficijelno 14. t. m., 8. t. m. na imajo radčevci svojo sejo v Zagrebu. To

sta termina, s katerima bi po mišljenju nekaterih dobro informiranih osebnosti mogli nastopiti dogodki večje važnosti za usodo vlade Uzunovića. Iz radičevskih krogov se čuje, da bodo pokrenili v sporazumu z g. Uzunovićem 8. t. m. ponovno takozvano Nikičev vprašanje, ki je povzročilo koalicijski RR že toliko muk.

Večina radikalnega kluba se protivi odhodu dr. Nikića iz vlade na enostransko zahtevo, češ da bi imelo to značaj izpremembe sedanje vladne koalicije, ki sestoji iz treh grup. Z odhodom dr. Nikića bi se vladna koalicija skrčila na dve grupi, kar da se ne more storiti brez sklepa v radikalnem klubu. G. Uzunović in njegova skupina smatrat, da to stališče ni utemeljeno in akoravno ima g. Uzunović v svojem klubu precej trdno pozicijo, se vendar boji, da bi mogel doživeti neuspeh. Zato se smatra, da se bo poskušalo rešiti Nikičev vprašanje še pred sejo radikalnega kluba. Ali se bo posrečilo, tega trenutno ne ve nihče. Gotovo je, da še ni bilo nikdar pred vladno krizo tolike neorijentiranosti, kakor sedaj.

Interesantno je, da pašičevci danes naznanjajo prihod g. Pašića za 12. oktober t. j. na dan, ko se sestane Narodna skupščina. Povdarjajo tudi, da vztraja Pašić pri načrtu, naj se kongres stranke vrši še tekom tega meseca.

Politična upiranja v Narodni skupščini

Ustanovitev kluba Demokratske zajednice. — Nova orijentacija nemških poslancev.

Beograd, 5. oktobra p. Parlamentarni klub demokratske zajednice je izdal nocoj službeni komunikacijo, v katerem poroča:

Danes sta poslanski klub Demokratske stranke in Jugoslovenske muslimanske organizacije naprej v posebnih sejah, zatem pa v skupni seji vzel v pretes današnji položaj kakor tudi zadnji sklep o ustanovitvi Demokratske zajednice, ki je bil sprejet v Sarajevu dne 10. septembra t. l. na sestanku šefov obeh strank g. Ljubomira Davidovića in dr. Spahje. Z dosežanim sodelovanjem je potrjeno, da obstoja med Demokratsko stranko in Jugoslovensko muslimansko organizacijo soglasje v političnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih. V politiki narodnega sporazuma, to je v smislu dela na popolnem jugoslovenskem edinstvu, in stremiljenju za popolno enakost in enakopravnost vseh državljanov, za parlamentarni režim in zakonitost, za izvedbo in spoštovanje širokih samouprav, za dekoncentracijo državne oblasti radi obvarovanja čim širšega in neposrednega udeleženstva naroda v upravljanju države v današnjem stanju pa še posebno v delu na ozdravljenju privredne in finančne krize in preganjanju korupcije. Na skupni seji je bilo sklenjeno: 1.) sprejme se predlog o ustanovitvi Demokratske zajednice kot političnega predstavniškega kluba Demokratske stranke in Jugoslovenske muslimanske organizacije. 2. radi ustva ritve idej, ki so v podlagi te zajednice, se ustanovljajo kot organi za delo: plenum Demokratske zajednice, ki ga tvorijo vsi člani obeh klubov in pa predsedništvo Demokratske zajednice, ki ga tvorijo 7 članov. V pristojnost teh organov spada vodstvo celokupne politike in parlamentarne dela Demokratske zajednice. Posebna kluba Jugoslovenske muslimanske organizacije in Demokratske stranke bodeta obravljala posle posebnega in lokalnega značaja.

Predsedništvo Demokratske zajednice je sestavljeno tako-le predsednik Ljuba Davidović, podpredsednik dr. Spahja, tajnika dr. Samenković in dr. Anđelić. Člani izvršilnega odbora dr. Voja Marinković, dr. Hadžikadić in dr. Hranica.

Beograd, 5. oktobra p. Predsednik Nemške stranke dr. Kraft je dal glavnemu glasi-

lu Nemcev v Jugoslaviji »Deutsches Volksbratt« izjavilo, ki je vzbudila v političnih krogih veliko pozornost in ki predstavlja novo orijentacijo nemške stranke. V dolgem uvodu govori dr. Kraft o političnem prerupiranju zadnjega časa, zlasti v zvezi z ustanovitvijo Demokratske zajednice, kateri se po mišljenju dr. Krafta utegne pridružiti še kak druga politična skupina. V nadaljevanju razpravlja dr. Kraft o težnjah za reorganizacijo in zbiranje sil v radikalni stranki. To prebranje, pravi dr. Kraft, ima svojo reperskojso na taktično držanje nemške stranke in zahteva novo orijentacijo. Nemška stranka v tem pogledu ni z nobenim niti vezana, niti ovirana. Parlamentarni odnosji nemške stranke naarman stranki zemljoradnikov so bili čisto tehnične narave in niso vsebovali nikakih strankarsko-političnih obveznosti.

Nemška stranka je stala in tudi sedaj stoji vedno izven ožjega opozicijskega bloka. Vse njeno parlamentarno nastopanje bo vodila želja, da se pokrene razprava manjšinskega vprašanja in dajo stvarne garancije za izvajanje politične, kulturne in gospodarske ravnopravnosti manjšin. V ostalem pa so se važna vprašanja, ki so tvorila dosedaj težke zapreke med nemško grupo in radikalno stranko, kakor izglezda, z ublažitvijo mednarodnih nasprotstev razrešile. Ako so točne vesti iz Zeneve, je izjavil minister zunanjih del dr. Nirič v nekem razgovoru kot najvažnejšo nalogo jugoslovenske vlade in Narodne skupščine vzpostaviti občinske samouprave in odstraniti neenakost davčne obremenitve. To sta bili dve vprašanji, na katerih se je svoječasno razbilo nadaljno sodelovanje med Nemci in radikalno stranko. Ako pomeni to, da se mišli resno napraviti konec neznoznim prilikam v občinah in davčni upravi Vojvodine, bi bili s tem spojeni dve važni predpostavki, ki bi mogli vrniti politične odnosje nemške stranke na ono točko, od katere je izšel popolnoma nezaželeno politični razvoj zadnjih dveh let.

V političnih krogih se smatra ta izjava dr. Krafta kot direktna ponudba radikalom, da računajo v morebitnih novih kombinacijah tudi na Nemce.

Razkol v vodstvu ruske komunistične stranke

Boji med komunistično večino in opozicijo. — Sprava med Trockim in Zinovjevim.

Moskva, 5. oktobra. d. Po poročilih brzogajne agencije sovietske unije so opozicijski voditelji Zinovjev, Trocki, Radek, Pjatakov, Smilga in Šapronov kljub sklepom komunistične stranke, po katerih so nedovoljene javne razprave o komunistični stranki, odšli v moskovske tovarne, kjer so javno razpravljali o strankinih razmerah. Po istih vesteh so komunistični delavci v tovarnah obsodili nastop opozicijskih voditeljev. Moskovski komite je pozval centralni odbor, naj nastopi proti svojim članom, ki so kršili strankine sklepe.

Trocki, ki je prekinil svoj večmesečni molk, javno izjavlja, da vstopa vnovič v politično življenje in da zastopa isto stališče, kakor njegov nekdanji najhujši nasprotnik Zinovjev. Trocki izjavlja, da se je z Zinovjevim dogovoril o nastopu proti političnim in gospodarskim stremiljenjem večine centralnega komiteja komunistične stranke, zlasti pa proti zatiranju javne kritike. Dne 25. oktobra se bo vršila konferenca komunistične stranke, ki se pričakuje z ozirom na navedeno z največjim zanimanjem.

Kraljeva osebna čestitka donu Buliću

Spit, 5. oktobra. n. Msgr. don Franc Bulić je prejel poleg mnogih drugih tudi čestitko od Nj. Vel. kralja, ki se glasi: »Najpriskrčnejše čestitam o priliki 80letnice Vašega življenja, izpolnjenega s tako koristnim delom za znanost in narod. Milo mi je, da Vam morem pri tej priliki v znak priznanja podeliti red sv. Save I. razreda. Aleksander.«

Rusko-litvinska zveza

Kovno, 5. oktobra. d. Tu se v prihodnjih dneh pričakuje Čičerin, čegar posetu pripisujejo veliko politično važnost. Litvinski listi poročajo, da je po podpisu rusko-litvinskega garancijskega pakta izjavil neki sovijski politik, da bi sovijska Rusija v slučaju, ako bi Poljska napadla Litvo, v 24 urah zasedla glavna mesta baltskih držav ter otvorila s svojimi četami ofenzivo proti Poljski.

Drugi češkoslovaški dan v Beogradu

Novo krasne manifestacije češkoslovaško-jugoslovenskega bratstva. — Odhod delegacije čsl. parlamentarcev v Skoplje. — Nesreča senatnega predsednika Klofača.

Beograd, 5. oktobra p. Bivanje češkoslovaških parlamentarcev v naši državi dokazuje vse globlje bratske vezi med našim in češkoslovaškim narodom. Svečanosti se nadaljujejo na način, ki vedno priskrčnejše manifestira medsebojno zaupanje in trdno voljo, da se s skupnimi silami pripravimo na novo delo v bodočnosti.

Venec na grob neznane vojaku

Danes popoldne se je skupina češkoslovaških parlamentarcev odpravila z avtomobilom na Avalo s predsednikom senata in poslanske zbornice gg. Klofačem in Malypetrom na čelu. Čehoslovaki so položili venec na grob neznane vojaku. Za časa polaganja je bila postavljena ob grobu četa naše vojske, svecenik pa je izvršil obrede. Češkoslovaški venec ima napis: »Neznani junaku — Narodna skupščina republike Češkoslovaške«. Na grobu je govoril češkoslovaški narodni socialistični poslanec bivši legionar g. Josip David. Njegov diven govor je napravil na vse prisotne najgloblji vtis. G. David je zaključil s sledečimi besedami: Veliki nesmrtni junaki, niste umrli zaman. Po Vaši zaslugi je narod srbohrvatsko-slovenski doživel rojstvo svoje svobode. Vi ste umrli tudi za našo svobodo in tega Vam češkoslovaški narod ne pozabi nikdar. Klanjamo se Vašemu spominu. Klanjamo se materam, ki so Vas rodile. Obljubljamo, da bomo delali, da postane naše geslo »Zvestoba za zvestobo« cilj vsega češkoslovaškega naroda. Za posl. Davidom je govoril naš poslanec dr. Agatonović. Delegati so si nato ogledali stavbo novega kraljevega dvorca Dedinje ter se vrnili v Beograd.

Polaganje temeljnega kamna Čsl. domu

Istočasno je prisostvovala druga skupina čsl. parlamentarcev svečanemu polaganju temelja Češkoslovaškega doma, ki ga gradijo v Studeničji ulici. Za našo vlado je bil navzoč minister prosvete g. Miša Trifunović, čsl. vlado je zastopal poslanik g. Jan Šeba. Po govoru predsednika Češkoslovaške kolonije v Beogradu g. Škarce, direktorja Prške banke, je govoril češki poslanec g. Vatuška. G. Šeba se je zahvalil naši vladi za ljubeznivost, da je do-

volila otvoritev češkoslovaške šole, v kateri se poučujejo v prvih dveh razredih otroci paralelno z našim jezikom v glavnih predmetih tudi v češčini.

Smrt soproge g. Klofača

Voditelja čsl. senatorjev g. Klofača je zadela danes težka nesreča. Nenadoma mu je namreč umrla ga. soproga v Pragi, radi česar je moral g. Klofač prekiniti bivanje v naši državi in se vrniti nocoj v Prago. G. Klofaču je bilo izraženo od naših parlamentarcev najiskrenejše sočutje.

Zakuska beograjske občine

Danes popoldne je priredila beograjska občina Čehoslovakom svečano zakusko v Oficirskem domu na Topčideru. Vlado so zastopali ministri dr. Nikič, dr. Slavko Miletić in dr. Krajač. Poleg večjega števila novinarjev je prisostvovalo zakuski tudi več uglednih Beogražanov. Krasnemu govoru g. Kumanudija je v imenu češkoslovaških parlamentarcev odgovoril podpredsednik praške zbornice poslancev in urednik soc. dem. »Pravo Lidu« g. Stivin. Po zakuski se je ob sviranju godbe plesalo kolo in slovaški narodni plesi.

Predavanje v Kolu jugosl. sestara

Danes popoldne je predavala v Kolu jugoslovenskih sestara narodna poslanica gosa Karpiskova o razvoju ženskega pokreta v Češkoslovaški. Zanimiva je njena ugotovitev, da je na Češkoslovaškem več ženskih volitev, nego moških. Orisala je delo češkoslovaških žena na driganju kulture in posebno naglasila njihovo veliko borbenost proti klerikalizmu, ki je neprijatelj vsake napredne ideje. Za tem je bil v Ženskem društvu prirejen čaj.

Slovesna predstava v Nar. gledališču in rout pri poslaniku Sebi

Zvečer prisostvujejo češkoslovaški parlamentarci slovesni predstavi v Narodnem gledališču. Po predstavi v Narodnem gledališču je priredil poslanik Seba v krasnih prostorih čsl. poslanstva rout, ki je potekel intimno in nad vse pristrčno.

Jutri položi skupina Čehoslovakov na Oplenču venec na grob kralju Petru I. Osvoboditelju. Druga skupina se pridruži prvi v Mladenovcu in se skupaj z njo odpelje preko Niša in Leskovca v Skoplje.

Zbližanje med Vatikanom in Kvirinalom

Na aiškem slavlju so papeževoga delegata sprejeli zastopniki italijanske vlade in vojaštvo z največjimi častmi. — Zahvala papeževoga delegata italijanski vladi za sodelovanje.

Rim, 5. oktobra. d. Rimsko vprašanje, čegar rešitev pospešuje fašistovska vlada z vsemi diplomatskimi sredstvi, je stopilo včeraj povodom potovanja papeževoga delegata kardinala Merry del Vala vnovič v ospredje. Fašistovski tisk z zadovoljstvom ugotavlja, da je od propada cerkvene države l. 1870. ob tej priliki prvič zapustil Rim papežev posebni vlak ter z vsemi kneževskimi častmi vozil preko precejšnjega dela nekdanje papeževе države. Če tudi papež sam ni zapustil Vatikana, vendar pa je papežev legat prejel od njega vsa potrebila in bile so mu med vožnjo ter v Assisiju izkazane od državnih oblasti vse časti kakor kakšnemu inozemskemu knezu.

Mussolini o fašistovski demonstraciji

Ob štiriletnici fašistovskega pohoda v Rim je Mussolini naglašal v Peruggiji svojo nepopustljivost in proslavljal fašistovsko demokracijo.

Peruggia, 5. oktobra o. V Peruggiji se je danes vršila velika fašistovska slavnost, o kateri poročajo obirno vsi današnji večerni listi v Italiji. Na univerzi za tuje v Peruggiji je namreč imel danes Mussolini predavanje o staroveškem Rimu kot pomorski oblasti. Fašistovski krogi pripisujejo temu predavanju veliko važnost. Glavni fašistovski organ »Popolo d'Italia« je pisal pred predavanjem: »Vsakdo se bo pač zavedal velike pomembnosti govora, ki nam bo politikal v spomin starodavno slavo in misijo Rima. Kajti ta govor bo imel največji utvrdil sedanje zgodovine Italije in njene bodoče moči.«

Mussolini je danes ob prihodu v Peruggio sprejel več članov vlade in zastopnikov oblasti. Najprej je pregledal zbrano množico žrnosrajčnikov, nato pa je odšel na univerzo, kjer je imel predavanje. Dvorana je bila polna poslušalcev. S pomočjo posebnih priprav je poslušala predavanje tudi množica, zbrana na trgu. Ves današnji dan so se vršile velike slavnosti. Kako znano, je meseca oktobra l. 1922 pred fašistovskim pogodom na Rim imel v Peruggiji fašistovski glavni stan svoj sedež.

Pri svojem odhodu iz Peruggije je ministrski predsednik Mussolini imel pred množico daljši govor, v katerem je med drugim izjavil tudi naslednje: »Za drugič mi je dana prilika, da vam govorim na tem mestu. Berem vam v oči, da se niste prav nič izpremenili. Kakor smo bili pred štiri leti pripravljeni, smo tudi danes pripravljeni na vse. Ničesar ni mogoče storiti proti meni, ničesar ni mogoče proti vam.« — Množica je pri teh besedah burno plo-

skala in kričala na vse grlo: »Vešala za izselence in sovražnike!« Mussolini je nadaljeval: »Nič me ne more odvratiti od poti, ki sem si jo začel. Jaz se boju ne izogibam, iščem ga. Opozicija me ne more ukloniti, samo bolj trdga in bolj nepopustljivega me dela. Prevzel sem nalogo, ki jo moram izvršiti, da izvojujem italijanskemu narodu materijelno in moralno veličino. Italijanski narod se je končno dvignil iz podrejenosti, v kateri so ga držale nedelavne in strahopetne vlade. Morda smo mi nositelji novega političnega sistema, novega tipa in civilizacije. Ni mogoče govoriti o tiranstvu v Italiji, kajti 24 milijonov prebivalcev se je izreklo za fašizem. Če je kdaj obstojala v zgodovini demokraciatično urejena država, je to vsakakor sedanja Italija. Naša demokracija ni demokracija bojazljivcev. Zgodovina nas uči, da je Kartago planet na nebu zgodovine, Rim pa je še danes žareča zvezda, ki sveti na našem obzorju.« Mussolini se je ob 17. odpeljal proti Rimu.

Vzpostavitev monarhije na Grškem

Berlin, 5. oktobra. s. »Berliner Tageblatt« javlja iz Bukareste, da se bo bivši grški kralj Jurij najkasneje v dveh tednih vrnil v Atene, da zopet zasede grški prestol. Bivši kralj je v ozkih stikih z grškimi legitimisti. V Sinajo, kjer sedaj biva, prihajajo vsak dan iz Aten zastopniki legitimistov.

Darujte za poplavljenec!

Afera Mohorjeve družbe

Končno je spregovorilo glasilo SLS o aferi Mohorjeve družbe. Vsa javnost čuti, da se je zgodila strahovita prevara in kliče SLS na odgovor.

V tej izjavi je v stvarj popolno priznanje vsega tega, kar se je doslej razkrilo, t. j. da je SLS furtimaško en del premoženja Mohorjeve družbe že odnesla, za ostali in glavni del pa je sedaj v boju, da se ga končno polasti. Isti «Slovenec» poroča, da se Mohorjeva družba «za slučaj preselitve poteguje za nakup hiše g. Ivana Kosa v Celju». V resnici je stvar pač že gotova, samo denar je treba še dobiti iz Celovca.

«Slovenec» pravi, da obžaluje, da se ta predmet javno razpravlja. Pozabil pa je, da je on sam stvar sprožil z dolgimi članki iz Celja, kjer je hotel znano tiskarsko vprašanje predstaviti javnosti v lažnjivi svetlobi. Napravil je celo kulturno afero in imenoma napadel tiste člane občinskega sveta v Celju, ki imajo glede poverljive akcije zlorabljalcev Mohorjeve družbe svoje posebno mišljenje. Naravno, da je s tem izzval reakcijo, ki pa si jo mora sam sebi pripisati.

SLS trdi dalje, da se zanaša na odbor Mohorjeve družbe, v kojem da je 7 Korošcev. Mi pa izjavljamo, v kolikor gre za Korošce, ki so se izselili in so klerikalci, da vanje nobenega zaupanja nimamo več. Duhovniki so škofa pokorili in pri odločitvah vzpilo cerkvenega absolutizma ne pridejo v poštev. Mi in

vsi drugi, ki razmere poznajo, posebno nimamo zaupanja v g. dr. Ehrlicha, ki očividno ni zastavljal vpliva proti nameram, oziroma že tekoči manipulaciji in o katerem se v zvezi s to afero poročajo stvari, ki jih bomo še preverili, predno jih objavimo. Vsekako je gotovo, da so izseljeni gg., ki sede v mehkih foteljih, pozabili na svojo preteklost. Potem, ko je SLS sprožila afero v Celju, ji pač ne bo preostajalo drugega nego pojasniti jo do dna. Mi se z mnogim SLS zadovoljiti ne moremo in smo gotovi, da je v tem oziru z nami složna vsa javnost. To ni interna zadeva par gospodov, ampak veliko občinarsko vprašanje. Vsakdo, ki je kdaj kaj prispeval moralno in gnetno za Mohorjevo družbo, ima več pravice o njenem imetju kaj reči nego SLS.

Medtem je nedvomno, da je bilo stališče celjskega občinskega sveta pravilno in je dajalo izraza tudi občutku ogorčenja nad nečedno manipulacijo SLS. Mislimo, da mora tudi vlada braniti stališče, ki odgovarja obči morali, ne pa ožjim interesom politične partije SLS.

Ako zvrtača «Slovenec» odgovornost na 7 Korošcev, ki so v odboru «Družbe sv. Mohorja», je s prstom pokazal glede odgovornosti na nje. Umesno bo, da javnost izve njihova imena in da odgovore oni, ako je SLS na moralnem begu.

Nedemokratska in protiljudska stranka

Prav je, da je SLS vendarle enkrat razkrila pravo svojo naravo. Ker ni dosegla pri volitvah v Zbornico večine, apelira na beograjski centralizem, da nam pravilno izvoljeni slov. gospodarski parlament razčene ter vzemirja slov. privrednike z novimi volitvami in jim naprti nove milijonske stroške.

To dejstvo postavlja na laž vse besede, ki so jih kdaj govorili ali pisali klerikalni agitatorji o avtonomiji ter o moderni demokraciji. Oblastelželja je politika klerikalizma, njena požretnost po vsestranski nadvladi brezmejnja. Zato so za dosego njenih ciljev SLS dobrodošla vsa in seveda še tako absolutistična in nedemokratska sredstva.

Zahteva SLS po razveljavitvi zborničnih volitev odpira pogled v bodočnost tudi onim, ki so bili dosedaj omamljeni in preslepijeni od klerikalnega avtonomističnega gesla. Dokazuje kake razmere bi bile v Sloveniji, ako bi klerikalci imeli kdaj v državo oblast v svojih rokah. Nobene volitve ne bi bile več mogoče po svobodni volji ljudstva. Kadar bi ne zmagali klerikalci, bi pritisnila sila in zakonolomstvo.

Že v bivši Kranjski je bilo pod klerikalnim režimom deželnega odbora in zbora nekako tako. Deželni volilni in občinski volilni red so klerikalci vsak hlo izoreminjali sebi v prilog tako dolgo, da so si zalajmčili mogočno večino. In da ni bilo v Avstriji državne oblasti, ki se je ženoirala biti pomočnica vsakemu tudi najbolj brezvestnemu nasilju ter si je skušala očuvati videz objektivnosti, bi bila SLS v deželnem zboru za vse vose uveljavila za razne samoupravne korporacije tak volilni red, da bi sploh nobena protiklerikalna stranka obstojati ne mogla, kaj šele, da bi se smela z uspehom potegovati za mandate v takih korporacijah. In ko so klerikalci že imeli trdno, skoraj dvetretjinsko večino v deželnem zboru, so sprejeli za deželnozbornsko seje se poslovnik, po katerem so kratkomaionemogločili vsako ostrsko razpravo od strani opozicije, s tem da so izključevali iz seje vse neljubje jim poslanca. Sedaj si predstavljamo kako bi bilo v slovenski avtonomiji, ki razmere poznajo, posebno nimamo zaupanja v g. dr. Ehrlicha, ki očividno ni zastavljal vpliva proti nameram, oziroma že tekoči manipulaciji in o katerem se v zvezi s to afero poročajo stvari, ki jih bomo še preverili, predno jih objavimo. Vsekako je gotovo, da so izseljeni gg., ki sede v mehkih foteljih, pozabili na svojo preteklost. Potem, ko je SLS sprožila afero v Celju, ji pač ne bo preostajalo drugega nego pojasniti jo do dna. Mi se z mnogim SLS zadovoljiti ne moremo in smo gotovi, da je v tem oziru z nami složna vsa javnost. To ni interna zadeva par gospodov, ampak veliko občinarsko vprašanje. Vsakdo, ki je kdaj kaj prispeval moralno in gnetno za Mohorjevo družbo, ima več pravice o njenem imetju kaj reči nego SLS.

mediji z volitvami, volilnimi redi in poslovniki, ako bi bila v klerikalnih rokah vsa upravna oblast z vojaštvom in orožništvom vred. Škofovska krivica palica bi neogranice- no zagospodovala najpreje v politiki, potem v šolstvu, a končno še v gospodarstvu. Vsak odpor proti klerikalizmu bi bil v kali zadušen, kakor je družod v klerikalnih državah absolutizem in teror klera stoletja uničeval vsak svoboden razvoj ljudstva. Kakor rečeno: prav je, da se je SLS sedaj s svojo zahtevo po razveljavitvi zborničnih volitev razkazila, kakor se je razkrila, ko je po zadnjih volitvah v «Delavsko zbornico» tudi zahtevala njih razveljavljanje samo radi tega, ker ona ni dobila večine.

Zbornične volitve so tudi sicer postavile SLS v svetlo luč resnice. Socializem SLS se je izkazal za velik humbug. Veletrgeva Jelačina in velepodjetnika Ogrina je SLS postavila za kandidata in usiljevala kot zastopnika interesov malih trgovcev in malih obrtnikov. V volilni borbi so stali na strani SLS najizrazitejši kapitalisti in v I. trgovski grupi so šle zanje v boj skoraj vse ljubljanske banke, v kolikor se niso vzdržale volitev. Že od nekdaj je bilo tako, da sta se velekapital in cerkvena gospoda družila in bratila, ker imata iste eksploatacijske nadržte in interese. SLS je pri zborničnih volitvah krepko pljuvala na levikarski program, ki ga je pri občinskih volitvah razglašala potom svoje famozne «Zveze delovnega ljudstva kot odrešilnega. Po svojih reprezentantih in voditeljih boja za Zbornico se je SLS pokazala kot tipična nedemokratska in protiljudska veleburžujška stranka, kakršne v Sloveniji ni.

V nedeljo pa je po volilnem porazu začel dr. Korošec sukuti zopet staro lajno o ljudskosti SLS ter klicati. «Vsi Slovenci skup», misleč, da tega klerikalnega prevarantstva slovensko ljudstvo še ne pozna. Moti se dr. Korošec, ako meni, da se bo slovensko ljudstvo kar naprej dalo pitati s tako demagogijo. Ljudstvo je sito neiskrenih klerikalnih besed, pa je začelo temeljito obračunati hrbet SLS, ker ni nikdar videlo da bi besedam sledila dejanja.

Novosti in presenečenja za železničarje

Famozna publikacija ministrstva saobračaja. — Ukinjenje 20 odst. dodatka za eksekutivno osobe. — Odprava režiljskih kart. Štednja na račun mednarodnega ugleda Jugoslavije.

Beograd, 5. oktobra r. Ministrstvo saobračaja je te dni izdalo v 10.000 eksemplarih knjižico «Uputstva za računsko službo», ki vsebuje nekaj nesistematično namizanih ministrskih naredb. Na splošno začudenje obstoji drugi del knjižice iz zaputih predlogov za sestavo finančnega zakona in proračuna z l. 1927/28, ki jih je minister saobračaja z ozirom na svoj resort poslal finančnemu ministru. Najvažnejši njegov predlog za finančni zakon je, da se naj s 1. majem 1927. razveljavi čl. 107 in 26. odst. 3. zakona o prometnem osobju. Po tem zakonu pripada osobju eksekutivne železniške službe na pragah, t. j. prometnikom, strojnemu in progov vzdrževalnemu osobju za dobo službovanja na prosti poseben dodatek 20 % njihove osnovne in položajne plače. Ministrstvo saobračaja predlaga, naj se ta dodatek, ki je garantiran po zakonu, črta, češ da ta dodatek ni potreben, ker se eksekutivnemu osobju itak priznavajo ugodnosti pri vstetju službenih let ter se mu dajejo tudi postranski dohodki po čl. 41. stanovanje itd. Ministrstvo smatra tudi, da je doseženi dodatek na škodo službi v centrali, kamor nikdo s proge noče pristojevati. Prihranek z ukinjenjem dodatkov bi znašal 28.000.000 Din.

Nadalje izjavlja minister saobračaja finančnemu ministru, da v l. 1927/28 ne more plačati iz dohodkov predvidenih v novem budžetu za njegov resort nobene postavke za gradbo novih železnic in je torej treba iskati za to potrebna sredstva (okrog 425 milijonov) drugod.

Te in druge navedbe v knjižici ministrstva so naravno vzbudile nemalo začudenje. Ali so bile pomotoma ali morda celo zlohotno objavljene, se še ne da dognati. V poučenih krogih se zatrjuje, da vsebu-

je tudi novi pravilnik za železniške ugodnosti, ki bo te dni obravnavan v ministrskem svetu, zelo nemila presenečenja zlasti za železničarje. Režiljske karte bodo odpravljene. Svobodne vožnje ostanle do razdalja 50 km. Odpraviti se nameravajo tudi svobodne karte, ki jih je naša država, kakor vse ostale evropske, do sedaj izmenjavala z inozemskimi žel. upavami. To je zadeva mednarodne kurtoazije in vse te karte našo državo gotovo niso mnogo več stale, nego n. pr. posebni vlak, ki je nedavno moral voziti g. Stj. Radića z Jesenice v Ljubljano, da nj zamudi beograjske brzovlake. Izločitev Jugoslavije iz običajne mednarodne vpladnosti se utemeljuje baše — s štedljivostjo. Moralna škoda bo pa seveda ogromna.

Politične beležke

«Velicasten shod dr. Korošca v Brežicah»

Pod tem bombastičnim naslovom prihaja včerajšnji «Slovenec» poročilo o dr. Koroščevem shodu v Brežicah. Uprav tihotapsko dostavlja na koncu poročila, da so «hoteli radičevci» shod motiti, ne pove pa, da je bil dr. Korošec shod formalno razbit, da je dr. Korošec moral prekiniti svoj govor in da posl. Sušnik sploh ni prišel do besede. Tudi zamolči «Slovenec», da so orožniki razgledali v ostalem slabobiskani shod voditelja SLS in to radi direndaja, ki je na njem nastal. O razbitju klerikalnega shoda so poročali razen nas tudi drugi listi in prav po klerikalno jo je ubrala «Slovenec», da razglasa razbiti shod za «velicasten». Treba je bilo, da to lažljivo in

furtimaško poročanje «Slovenca» pribijemo, da vidijo njegovi bralci koliko je verjeti listu, ki izhaja v škofovski tiskarni in stoji pod škofovsko cenzuro.

Zakaj potrebujemo avtonomijo?

V Brežicah se je dr. Korošec bridko pri toževal, ker ni pred dnevi min. predsednik Uzunović sprejel klerikalna poslanca Smodeja in Brodarja, ki sta hotela intervenirati radi podpor za poplavljenca. Dr. Korošec je proglasil to dejstvo za nov dokaz potrebe avtonomije Slovenije, namesto, da bi sklepal nasprotno. Če so klerikalni poslanci vsled svoje avtonomistične politike brez vsakega vpliva, da jih meče min. predsednik celo čez prag, potem je jasno, da je ta politika zanič in da ne more roditi uspehov, vsled česar bi bila njihova dolžnost, da odlože mandate, ako bočevo res koristiti slovenskemu ljudstvu. Naj prepuste svoja mesta drugim, ki jih bodo smatrali za resne ljudi, ne pa za cunjce, v katere si lahko vsak žandar v min. predsedništvu noge obriše. Radovedni smo, kako bi naši klerikalci branili samostojnost Slovenije, ako bi jim bila poverjena, ko pa si niti sedaj kot poslanci ne znajo pridobiti toliko ugleda, da bi jih kak minister sprejel. V Rimu poljubujejo naši klerikalci paspezu roke in noge, ker Vatikan brezobzirno preganja v našem Primorju slovenske duhovnike in vernike, v Beogradu jih pa radi nesposobnosti in vrtoglavoosti še manj cenijo, kakor v Rimu. Res krasno večinsko zastopstvo ima ta nesrečna Slovenija!

Radičev «neodpušljivi greh»

Dr. Korošec ne more odpustiti St. Radiću, da je priznal vidovdanske ustave. Na shodu v Brežicah mu je štel med glavne grehe, da se je Radičeva stranka odrekla zahtevi po «samostojni seljski Hrvatski» in pustila dr. Korošca z njegovo avtonomijo ob strani. Vse bi dr. Korošec odpustil Radiću, tudi njegova prijateljska nagajanja napram protiklerikalnim mehaniskim Mulatom, samo tega, da je odložil predsedstvo že večkrat proklamirane «hrvatske republike» in da je izpodrinil s tem tudi njemu stol deželnega poglavarja združenih vojvodin Kranjske in Stajerske, ne more odpustiti. Šele v drugi vrsti se dr. Korošec spodblika nad tem, da se sedanja vlada ne ozira na želje Slovencev in da je g. Pucelj lahkomišelnost ravnal, ker je brez pogovora za slovenske želje stopil v vlado. Seveda to spodblikanje nad g. Puceljem se ne more smatrati za resno, ker proglasa ministra Pucelja istočasno za «pristaša zdruge slovenske gospodarske politike», kakor proglašja za take vse tiste radičevce in radikale, ki so podpirali klerikalce pri volitvah v trgovsko zbornico. Da Hrvatska ni «samostojna seljska republika» in da dr. Korošec ni postal kak nekronani slovenski vojvoda, to je najhujše. Pa se ta greh niti popraviti ne more in klerikalci ne vedo, kam bi s svojo avtonomistično lomijo. Baje je dr. Korošec baš zato vabil v Brežicah vse Slovence vkup, da bi pomilo nekoliko odleži tudi na druga polona. Ostalo pa bo brzokone pri tem, da bo dr. Korošec še nadalje sam plačeval račune nekdanjega pobratimstva s St. Radičem.

Obrtna banka kraljevine SHS

Pravila podpisana. — Sedež banke v Beogradu, glavna podružnica v Zagrebu. — V Ljubljani se bo ustanovila podružnica, ako se bo pokazala potreba

Minister trgovine in industrije je podpisal te dni pravila Obrtne banke, ki vsebuje 79 členov.

Uradni naziv zavoda je Obrtna banka kraljevine SHS (Zanatska banka kraljevine SHS), d. d. Sedež banke je v Beogradu. Glavna podružnica se otvori v Zagrebu ter po potrebi tudi podružnici v Ljubljani in Sarajevu ter ekspozituri v Splitu, Skoplju in Novem Sadu. Nadalje bo banka otvorila po potrebi izpostave tudi v ostalih centrih.

Po čl. 4. pravil je banka po zakonu oproščena plačevanja vseh državnih in samoupravnih taks pri ustanovitvi in izdajanju delnic ter samoupravnih in državnih davkov ter doklad, katere plačujejo vse druge družbe, zavezane javnemu polaganju računov. Cilj banke je, da preskrbuje obrtnikom čim povolnejše kredite in da podpira otvarjanje obrtniških zdruag. Banka bo podpirala s krediti ustanavljanje vseh ostalih kreditnih zdruag ter bo kreditirala vse obrtniške zadruge in ustanove.

Osnovna glavnica banke znaša 75 milijonov dinarjev s 375.000 delnicami po 200 dinarjev. Država bo svoj del vplačevala vedno v razmerju 40 odstotkov proti 60 odstotkom kapitala, katerega skupno vplačajo zasebniki. Ta osnovna glavnica se lahko poveča s sklepom zbora delničarjev in odobrenjem ministra trgovine in industrije.

Poziv na podpisovanje delnic se mora objaviti 30 dni pred začitkom podpisovanja. Na račun prvega vplačila se mora plačati 20 odstotkov nominalne vrednosti, a vse ostalo v enakih mesečnih obrokih. Vsi delničarji, ki po tretjem pozivu v »Službenih Novinah» ne izvršijo svojega vplačila niti tekom nadaljnjih 15 dni, prenehajo biti delničarji. Njihove delnice se uničijo, a že izvršena vplačila se vrnejo po odbitku 25 odstotkov za rezervni fond.

Delničarji banke morejo postati obrtniki, njihove žene, obrtniške zadruge in obrtniške ustanove ter deloma prijatelji obrtništva. Država je udeležena s 40 odstotki; obrtniki, obrtniške zadruge in ustanove z 51 odstotki, a ostanek vplačajo prijatelji obrtništva.

Obrtna banka bo dajala memična posojila in posojila po tekočih računih obrtnikom neposredno ali preko obrtniških zdruag; posojila na sirovine in izdelane blago; posredovala bo preskrbovanje obrtnikov s ceninim materijalom in polfabrikati, orodjem in stroji; čuvala ter upravljala bo gotovine in fondne obrtniških ustanov; zaradi boljšega informiranja bo banka vršila

tudi informacijsko službo preko svobodnih in prisilnih organizacij v državi.

Obrestno mero bo vsako leto določal minister trgovine in industrije po predlogu upravnega odbora banke. Na zboru delničarjev tvorijo vsake tri delnice en glas, tako nihče ne bo smel imeti več kakor 25 glasov. Upravni odbor centrale šteje 20 oseb, od katerih mora biti 9 iz Beograda; ti tvorijo izvrševalni odbor. Nadzorovalni odbor banke sestoji iz petih oseb, od katerih glavna skupščina delničarjev voli 2, a tri imenuje vlada (dva ministrstvo trgovine in industrije in enega finančno ministrstvo).

Pravico nadzorovanja države nad vsem poslovanjem banke bo izvrševal minister trgovine in industrije preko posebnega komisarija, katerega postavlja kralj z ukazom na predlog ministra trgovine in industrije.

Vsi na pomoč poplavljenecem!

Poziv velikega župana ljubljanske oblasti. — Pomagajte bližnjim v nesreči.

Dne 27. septembra 1926 je zadela del ljubljanske oblasti strahovita nesreča, kakor je ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Že v jutranjih urah je razsajala v žirovskih, poljanskih in polhovgrajskih hribih grozna nevihta, ki je dosegla v opoldanskih urah višek s tem, da se je nad temi nesrečnimi kraji utrgal oblak.

Divje narasle reke in potoki: Poljanščica, Sora, Račeva, Gradaščica, Božna, Mala voda, Brebrovnica, Ločnica itd. so prestopile bregove mestoma 6 do 8 metrov na visoko ter razdirale in uničevale vse, kar jim je stalo na potu: hiše, žage, mline, tvorniške naprave, elektrarne, bleve, šupe, mostove, obrambne zidove, cvetoča polja in livade in žal tudi človeška življenja.

Tako so bili čez noč spremenjeni v jezera in pušave prelepi naši kraji: Žiri z okolico, vsa Poljanska dolina do Škofje Loke, Polhov gradec in vsa Gradaška dolina do Viča, dolina Brebrovnice od Lučne do Gorenje vasi, dolina Ločnice in še mnoge druge.

A tudi drugod je nevihta, ki je trajala ves dan, napravila veliko škodo, tako n. pr. na Viču, v Kozarih, v Novi vasi, v Rožni dolini pri Ljubljani, v Gameljnih, v Črnem grabnu nad Lukovico, v Izlahah pri Zagorju itd.

Uničenih, odplavljenih ali popolnoma zasutih je čez 40 hiš, nešteto mlinov in žag; mnogo drugih poslopij je pa tako poškodovanih, da se morajo podreti. Prebivalci teh krajev, ki so sedaj vsled zasutih cest odtrgani od sve-

členj 60. do 67. govore o organizaciji glavne podružnice v Zagrebu. Po čl. 63. vrši odbor glavne podružnice naslednje posle: 1) pošiljal bo centrali vsak mesec poročila; 2) izvrševal bo sklepe delničarskega zbora, v kolikor se nanašajo na njeno področje; 3) voli in odpušča ravnatelja ter vse ostalo službeno osobe; izvolitev ravnatelja mora potrditi upravni odbor; 4) odloča o kreditih za svoje področje; 5) podpisuje firmo glavne podružnice po pooblastitvi upravnega odbora; 6) dela sklepe o načinu varčevanja za svoje področje in na podlagi zakona in teh pravil ter po odobritvi banknega upravnega odbora.

Pravila vsebujejo v nadaljnjih členih odredbe, tičeče se službenega osobja, bilansiranja, razdelitve dobička. Poslednji člen 79. govori o državnem nadzorovanju banke.

ta, begajo okoli brez strehe, brez hram in obleke in preplašeno kličejo: **na pomoč!**

Ubogo ljudstvo, ki je v teh krajih že leta 1924. toliko trpelo, si je rešilo le golo življenje in zre s strahom v svojo bodočnost; glad, siromaštvo in bolezen.

Naša človeška dolžnost je, da pomagamo tem siromakom. Trdno sem prepričan, da ne kličem zastoj na pomoč zlatih slovenskih src, ki še nikdar niso odrekla, kadar je šlo za to, da se pomaga nesrečnikom.

Človekoljubno akcijo za nabiranje denarnih prispevkov so prevzeli v ljubljanski oblasti vsi sreski poglavarji, na katere edine naj se vpošljejo denarni zneski za poplavljenca.

Prosim vsakogar, naj daruje po svoji moči za te najbednejše naše siromake. Naj pomisli vsakdo, da tudi njega lahko zadene enaka nesreča in da je rešitev le v skupni pomoči: **Vsi za enega in eden za vse!**

Zato pa prosim tem potom tudi vsa naša društva, da v teh težkih dneh ne prirejejo za druge, bodisi še tako blage namene, kakih nabitralnih akcij.

Rešimo nesrečne rodine, osirotelo deco, rešimo cele kraje gospodarskega pogina! Rešili jim bomo pa samo tedaj, ako jih podpremo takoj in izdatno!

V Ljubljani, dne 30. septembra 1926.

Neliki župan ljubljanske oblasti: **dr. Baltić s. r.**

Panevropski kongres

Na Dunaju zboruje panevropski kongres.

Na njem so se zbrali zastopniki najrazličnejših evropskih narodov, celo Kerenski, ruski delegat, je nastopil na njem in tudi z ameriške strani se je čula beseda gospoda Frederika H. Allena. Udeležili so se ga mnogi odlični predstavniki evropskega kulturnega in političnega sveta, z nemške in avstrijske strani tudi nekatere aktivne politične osebnosti. Pod enostavnim geslom Panevropske sodelujejo na kongresu narodi, ki so si bili še včeraj hudi nasprotniki; iz govorov vseh govornikov je odsevala želja po boljši bodočnosti, po miru in panevropski solidarnosti.

Panevropski kongres bi se mogel imenovati barometer sodobnega političnega razpoloženja širom Evrope. Evropski narodi so siti medsebojnega hujskanja, nasprotstva in sovraštva, ki je na koncu koncev škodovalo vsem, prineslo pač tu, tam koristi, ali v celoti povzročilo obilo nesreče tudi najšrečnejšim. Strahotne preizkušnje velike vojne so pustile za seboj silen odpor proti možnostim, da bi se te strahote še kdaj ponovile in ta strah, ta odpor proti medsebojnemu uničevanju, je pobudil poleg mnogih drugih izzazov medsebojne solidarnosti tudi panevropsko gibanje. Pa tudi z druge strani premočtrivana postane ideja Panevropske takorekoč samo ob sebi umljiva ali celo nujna. Moderno življenje silí k enotnosti, k skupnosti in vse obsegajočemu mirnemu kontaktu v vseh panogah kulturnega, socialnega, gospodarskega in političnega udeleževanja. V dobi silnega napredka tehnike, ki je premagala že v toliki meri čas in prostor, postajajo mnogim že danes vedno bolj anahronistične meje, ki jih je ustvarila preteklost med narodi; moderni duh si želi univerzalnosti. In Panevropa je eden od izrazov tega univerzalističnega razpoloženja in stremljenja.

V teh splošnih osnovah panevropskega gibanja se ujemajo stremljenja nešteti milijonov širom Evrope. Ali s tem se seveda cilju še ne da približati dovolj. Drugo poglavje je namreč mnogo težavnejše: to je poglavje, ki naj razvede praktično pot do teh visokih ciljev. Samo ob sebi je razumljivo, da kongres ni mogel dati dovolj odgovora na to vprašanje. Dr. Condenhove-Kalergi, početnik in poglavitni vodja panevropskega gibanja, je v svojem govoru na kongresu označil kot praktičen cilj panevropskega stremljenja odstranitev evropskih notranjih meja. In sicer v trojem pogledu: v strateškem potam ustvaritve panevropskega sistema razsodišč in garancij, ki bi onemogočal za vedno ponovitve evropske vojne, v gospodarskem pogledu potom odstranitve carinskih in prometnih ovir v panevropskem gospodarskem območju, v narodnem pogledu z odstranitvijo narodnega zatiranja in hujskanja. K Panevropi vodi več potov, je dejal isti govor-

nik, katerega od njih bo ubrala zgodovina, se danes še ne da razvideti. Eden od teh potov je tudi Društvo narodov, ki ima z panevropskim gibanjem mnogo skupnega, a ima nekoliko različno področje udeleževanja. Problemi, ki obsegajo ves svet, spadajo v Društvo oni, ki obsegajo Evropo, pa pred Panevropo. Vsi govorniki so naglašali, da panevropsko gibanje ne pomeni nasprotja do Društva narodov; menda je Lila edina izjema madžarski zastopnik Lukacs, ki je tudi povedal več ali manj ločeno, da pričakuje od Panevropske — restitucije nekdanje Ogrske! Ako bi panevropsko gibanje prišlo v te vode, p ujem bi končalo seveda še prej, preden bi do dobra pričelo. Seveda so ostali govorniki odklanjali politične razgovore, ki so na takem kongresu še vedno preopasen razpravni predmet.

Ne more biti dvoma, da so tudi naše simpatije na strani gibanja, ki tremi za tako lepimi cilji. Prav tako pa je tudi samo ob sebi umljivo, da ne moremo pripisovati panevropskemu gibanju one čudodelne moči, ki bi odpravila medsebojne difference, nasprotja in razlike, nastale tekom stoletij. Dobro se zavedamo, da so in ostanejo praktična potreba drugačna pota, konkretna in krepkejša, za zagotovitev miru in varnosti med narodi. Panevropa pa pomeni napredek že, če se ji posreči preobraziti duhovno širom Evrope, da bodo v vedno večji meri usmerjeni k ciljem humanosti, solidarnosti in miru. V tem znamenju so pripravljene sodelovati gotovo tudi vsi trezni elementi našega naroda.

Dunaj, 5. oktobra s. Na današnji seji srednjeevropske prometne konference se je zaključila vrsta predavanj. Nato je s poročilom docenta Dolberta pričela debata. Dolbert je izrazil željo, naj bi se nadalje vršila konference povsem v okviru gospodarskih vprašanj in naj bi se izločili vsi politični momenti. V debati je generalni tajnik zagrebške trgovske zbornice Čuvaj izrazil željo, naj bi vlade srednje Evrope posvetile konferenci svojo pozornost, ter je izjavil, da bo izločitev vseh političnih momentov gotovo zagotovila konferenci simpatije nasledstvenih držav.

Bolgarski zunanji minister v Rimu

Rim, 5. oktobra. o. Danes zvečer je prišel v Rim bolgarski zunanji minister Burav, ki ga je ministrski predsednik Mussolini sprejel v palači Chigi.

Srednjeevropska prometna konferenca

Dunaj, 5. oktobra. s. Srednjeevropska prometna konferenca je danes zaključila svoje zasedanje. Sprejela je obširno resolucijo, ki obravnava vse prometne probleme ter končno izraža prepričanje, da bo uspešno sodelovanje na prometno-političnem polju zelo pospešilo gospodarsko zblizanje srednjeevropskih držav.

Naši kraji in ljudje

V Škofji Loki – po povodnji

Se ni pretekel teden po povodnji in že je Škofja Loka zopet zvezana z vsemi vami v bližnji in daljni okolici gori do Žirov. Kakor je Poljanščica le toliko padla, da prevoz ni bil več smrtno nevaren, je začel pri podrtim betonskem mostu sin tesarskega mojstra Oblaka iz Pušala v nalašč v ta namen zgrajenem čolnu prevažati domačine brezplačno, tuje pa za malenkostno nagrado 1 Din čez reko. Ljubljanski kolesarji so si ogledali upoštevanja v Škofji Loki in prodrijo po prav naporni vožnji, deloma tudi prenašanju koles prav do Žirov, z avtomobilom pa je po prav slabi poti mogoče se pripeljati le do Srednje vasi.

Razdrti bregovi Poljanščice so bili v nedeljo polni tučev, katerim se je najprej videla radovednost, ob povratku pa globoko sočutje. To je priznalo v Škofjo Loko domačine, ki svojega rojstnega kraja niso videli že dolga leta, in prav mnogo uradnikov, ki so se tu počutili kot doma. S posebno simpatijo so pozdravljali Lohani nekdanjega okrajnega sodnika, sedanjega sodnega višjega svetnika v p. in odvetnika Garzarolija iz Novega mesta. Po pogovoru so se vsi ti pokazali Ločanom kot resnični prijatelji tudi v nesreči in ta zavest je bila domačinom v največjo tolažbo, obenem pa opomin, kako so psovke s pritepeni krivici. Vsi obiskovalci so namreč brez prošnje metali bankovce na krožnike, pa naj je krožnik stal na mizi Rdečega križa, »Dobrodelnosti« ali pa kar s firmo »Za ponesrečence«. Mogoče se je pod tem psevdonimom skrivalo Kolo jugoslovanskih sester, ker tega imena ni bilo opaziti nikjer. Ali ne bi bilo koristnejše, če bi ob upoštevanju hišah zbirali darove le en odbor, kjer bi dobro srce združilo zastopnike vseh organizacij in bi si ta društva ne delala nepotrebne konkurence, ali pa celo netaktno reklame. Leva roka naj ne ve, kaj daje desna. Seveda je težko podpre zbirati, še težje jih pa je razdeliti tako, da ni mrmranja in pritožb. Pri teh se bodo vsi dobrotniki, med njimi seveda v prvi vrsti država sama, ozirali na one, katerim je ogrožena obstojnost in jim je voda vzela vse, čeprav je ta škoda izražena že z malo vsoto. Dinarci Ivani Rudolf je voda odnesla vse, torej mnogo več kot onim pri povodnji v Bački, ki so imeli škode na milijone, pa so jim tudi ostali še milijoni itd.

Široka, se zibaloča, a solidna brv od skale do skale, kjer se je čez kipeče valove spenjala slikovita Pušalska brv, je bila celo nedeljo polna gledalcev, ki niso mogli verjeti, da je voda izpodkopala hišo na skoro 10 m visoki skali. Mnogo jih je šlo v Hrastnico, ki pri pričetku ne kaže posebnih razredanj, malo nad Dobravsko žago, ki je sedanjo povodnjo prestala brez znatne škode, pa je razdrta mnogo bolj kot ob katastrofi, ki nosi po tel dolnič svoje lme. Lanj so lastniki pospravili kamenje s travnikov in njiv, popravili pota in postavili nove hiše, letos pa je vse to zopet podrt, raztrgano in zasuto. Kjer je bilo pred dvema letoma blato in grušč, je letos nasuto debelo kamenje.

Kako strašna je bila sila narastle vode, je najbolj vidno ob podrtim betonskem mostu. Ko je voda padla, je pokazala iz nje ogromna rebra 6 m široka in 15 m dolga betonska plošča, ki je tvorila mostišče med cesto in srednjo oporo mosta. Ta velikanski zgornji del mosta so valovi dvignili, prevrtili in vrgli ob desni breg tako daleč, da je najbližji konec še 35 m oddaljen od mosta. Kolikor je mogoče ugotoviti ob še kamni vodi, je tudi ona polovica te betonske plošče, ki je v vodi, še cela in nerazkrojena. Kje je, razbita ali tudi še cela, druga polovica mosta, bo mogoče konstatirati šele ob čisti vodi, če ni pregluboko zarita in zasuta. Občinstvo bi gotovo zanimalo, če bi trdila Slograd, ki je most zgradila, izračunala, koliko ta plošča približno tehtala in kolika sila je bila potrebna za prenos tega kolosa.

Kjer so v nedeljo 26. septembra še hite li curki Sore in se zlivali v tolmune ob izlivu Poljanščice in Selščice, je sedaj mirno lezero, ki po njem vesla v vtičkih čolnčičih loška mladina in se producira s svojo spretnostjo pred svojimi kometnimi ideali kot bi bili na Bledu. Kaj je mladini za napol podrti in z blatom zasute hišice na Studencu, če ji Sovodenj za prihodnje poletje obeta tako krasne sportne užitke!

In poguma tudi niso izgubili stari kovači, ki so z Orenjskega prišli »kropit«, svojo lubo fužino, kjer so uživali vesela leta mladosti pred pol stoletja in čez. Vsa kamen porušena klopčiska zidovja jim je pravil že pozabljen zgodbe, da se niso mogli ločiti od razvalin, kjer na vrhu leži kamen s častitljivo letnico 1568. Zvešili so se starega, glasnega prijatelja »norca«, ki ga voda ni odnesla, poskusili so striti železo na škarpah in tapljari nakovali, ki gleda izpod grušč. Tudi kot mlinske kamne velike bruse so zasutli pod razdejanim zidovjem in rosne oči so se jim zasvetile. Ognjeni so neupognjeni, beli starčki nestre korajže in moči obhajali pogrebščino fužine v veri, da zopet oživi in ji prorokovali še slajnejšo, še veselejšo bodočnost.

Turnc pod Grmado

Turistovska sezona je končana. Ture po naših divnih planinah izgubljajo na privlačnosti in so deloma tudi nemogoče, ker so kočje zatvorene. Megla in dež sta obšla vrhove, da se nam zaznani v težak sem odnajujejo, vse do zime »snega, ledu in smučk«.

Vendar vsi jih niso opustili, posečajo jih še vedno; miniaturne planine, košček narave iz veličastja, Turnc pod zapadnim pobočjem Grmade nad Vikerčami, preživlja

svojo sezono. Ne vedo vsi zanj. Marsikdo je že opazoval raztežajoče se skalovje z gorenske proge pri Mednu, odkoder se Skale, kakor kraj imenujejo domačini, najlepše vidijo. Mnogim Ljubljančanom je milje poznan pod imenom »Turnc«, dasi se doslovno imenuje le stolpasta precej visoka in ne vsakomur dostopna pečina v steni, z romantičnim Okencem, stvorivšim se na ta način, da se je odpadla plošča vodoravno zagodila med steni. V zadnjem času je Turnc dobro obiskan, preko tristo posetnikov je vpisanih v knjižnici na vrhu, tudi dame so vmes, kar priča o pogumu in emancipaciji naših plezjač. Pogumnejši in spretniše lezejo tudi v Kamlin, par metrov visoko silno ozko razpoko z izstopom pod precejšnjo kotanjo v divji steni, kjer so svojačasno rastle redke cvetke naših gor, zasajene od bogve koga. Le Turnc in kamlin sta širše znana in ne vedo mnogi za tkzv. Mali Turnc, podoben omenjenim s strmim kuloarjem — in za vse žlebiče, kamničke, stopnje in polce, razdeljene po vsem obsegu dolge stene, obiskane od ljudi, ki ne iščejo poleg užitka zvenčih lmen, ker jim je miniaturni milje uteha v hrepenenju po planinah. Tu se vežba, tu so bili prvi poizkusi renomiranih naših plezjačev, preden so odšli v gore na resnejše delo in eksponiranejšo nevarnost.

Turnc je oživel, vsako nedeljo lažijo na njegovo teme in od njega se jim razprostira panorama od nagubnega Jeterbenka, preko cerkvic na vrhovih, ob Savi do Medvoda, preko Ravniceva in Blesga do Triglava — osamele kupole razzarjene v odsevu zapoznelega solnca. Kdor je enkrat videl Turnc, posetil ga bo ponovno, četudi samo zato, da gre mimo njega, čez žleb v steni pod Špičo, po divji stazi na Grmado da z njenega grebena uživa vse veličastno biserne bordure naših planin.

Kdor ga ni videl, pride naj, od mostu čez Savo v Tacnu, levo, vdi pot skozi lep kostanjev dvored do Vikerč in od tam bo vsak našel pot, od betonskega studenca z izvrstno vodo, do podnožja in nad strmim gruščevjem bo uzri rdečine v steni, ki mu bodo povedale, da se tudi s Turncem ni šaltli.

B. R.

Iz celjske elektrarne

V zadnji celjski občinski seji je referent za elektrarno občinski odbornik dr. Kalan referiral obširneje o takozvanem slepem toku v celjskem električnem omrežju. Iz poročila posnemamo naslednje zanimive podatke:

V celjskem električnem omrežju krožita dva toka. Eden ogreva žarnice, kuhalnike, likalnike in goni motorje ter se imenuje koristen tok. Drugi tok služi le magnetizaciji železa v transformatorjih in motorjih ter se imenuje slepi tok. Oba dva toka se združita v napeljavah v dozdnevni tok. Razmerje med dozdnevnim tokom, ki se lahko meri z ampermetrom, in koristen tokom se imenuje storilni činitelj. Ne le koristen tok, ampak tudi slepi tok lahko morimo s posebnimi števeci. Žarnice, kuhalniki in likalniki ne porabljajo slepega toka. Ta je v omrežju tekom celega leta približno enak. Torej je storilni činitelj pozimi ugoden, ker je poraba koristnega toka proti porabi slepega toka velika. V poletnih mesecih pa je storilni činitelj neugoden, ker je poraba koristnega toka za žarnice slaba.

Po pogodbi celjskega mesta s falsko elektrarno mora celjska občina plačati slepi tok pod storilnim činiteljem sedem desetink s polovico cene koristnega toka. Pri tem storilnem činitelju sedemdesetink znaša slepi tok 10,2 odst. koristnega toka. Storični činitelj celjske elektrarne je bil v februarju 65 odst., v marcu 67 odst., v aprilu 59 odst., v maju 56 odst., v juniju 54 odst., v juliju 54 odst. in v avgustu 57 odst. Po temakem je mestna elektrarna plačala falski elektrarni za slepi tok od sredine februarja do konca avgusta, torej za 6 in pol meseca 35.576 Din to je 12,7 odst. celokupnih stroškov toka.

Druga določba v pogodbi s falsko elektrarno določa, da mora občina Celje na lastne stroške storiti vse potrebno za zboljšanje storilnega činitelja, ako isti pade pod 65 odst. Uporaba slepega toka, ki ne bi smela biti večja kot 117 odst. koristnega toka, je bila v februarju faktično 117, v marcu 111, v aprilu 137, v maju 148, v juniju in juliju 156, v avgustu 142 odst. koristnega toka. Ta določba pogodbe in omenjena visoka izgubna plačila za slepi tok silijo občino, da ukrene vse potrebno za zmanjšanje porabe slepega toka. Največ krivi temu so motorski obrati. Mnogo motorjev je prevelikih, povzročajo slabo obremenitev, ali pa tečejo sploh brez obremenitve. Drugi zopet izkazujejo zelo dobro obremenitev. Pravilno je torej, da obrati plačujejo tok po porabi slepega toka, kar ta slepi tok obremenjuje električne napeljave, kablje in transformatorje prav tako kakor koristen tok. Napeljava, ki vodi motorni slepi tok, ni porabna za druge stike. Zadevajoči konzument porabi torej več na obrestih in amortizaciji v napeljavi in v transformatorjih investirane glavne, kakor pa odgovarja njegovi plačani porabi. Seveda porabljajo tudi transformatorji slepi tok. Ti so pa izdelovalci in ne uporabniki toka, torej kot taki pri odredbah glede zmanjšanja slepega toka ne pridejo v poštev.

Zato je odsek za elektrarno predlagal in obli svet tudi sprejel novo tarifo za pogonski tok, ki je sestavljena tako, kakor že obstoja večinoma v mestih in okolnost za izmenjalni ali vrtilni tok. Najbolje bi pa bilo, da si posetniki motorjev napeljujejo namesto sinhronskih, kompenzirane motorje. Kompenzirani motorji ne porabijo slepega toka ter ga pod gotovimi razmerami celo dobavljajo v omrežje. Prihranek na ceni z izpadkom slepega toka in z nizko tokovno ceno je tako pomemben, da se nabavni stroški kompenzirane motorja v 30 do 40 mesecih amortizirajo. Nova tarifa celjske mestne elektrarne zahteva nabavo števecv za slepi tok pri vseh posetnikih motorjev čez 3 PS. V odškodnino za ta izdatke se je pa cena toka za pogon znižala od 3,50 na 3 Din. Po omenjeni novi tarifi plačajo motorske naprave z 90 odst. porabe slepega toka, normalno ceno toka od 3 Din. Za vsak odstotek večje porabe se približe k ceni toka 0,5 p za vsak odstotek manjše porabe se zniža cena toka

Drugi del sporeda je bil posvečen angleški pesmi 17. stol. Kdor pozna precejšnjo revščino angleške moderne, se ne bo čudil, da je posegel pevec tako daleč nazaj. Tu so tvorbe, ki mamijo s svojo ekskluzivno muzikalnostjo in nosijo v sebi mnogo bogastva na izrazu in skoro impresionistično barvane harmonije.

Najzanimivejši del programa pa so tvorile brez dvoma zamonske duhovne pesmi. Tu so povsem novi vidiki, ki jih odkriva temperament nam toli oddaljene črne rase. Pesmi, prožete naivnosti in polne življenja. Najbolj vera in pobožnost se družila s vriskajočo alelujo. V resnici nov, nad vse zanimiv svet.

Pevec G. Gwin je elegantna, imponujoča osebnost. V njegovem prednašanju ni najti sledu surovosti ali neizdelanosti. Da bi le kvantiteta njegovega glasu bila malo večja! Da ne bo neopazujen: daleč smo od onih kritikstrov, ki zahtevajo grom mestnega glasu. Baš ta spored je bil tako okusno izbran, da bi vsak večji napor ubil intimo, šepetajočo lepoto. V Gwinu pa smo spoznali zelo inteligentnega pevca in zato bi mu želeli vsi popolnost.

Spremljal je na klavirju prof. Škerjanc. Njegova naloga je bila vse prej kot lahka, a rešil jo je mnogo bolje kot samo dobro. Izgleda, da je tudi njemu bil spored podobno pri arcu in da se je posvetil stvari z vsem navdušenjem.

Publika je bila po večini prav zadovoljna in je oba umetnika priščno akklamirala.

G. B.

Danes ob 1/4. 1/6. 1/8. in 1/10. veliki dvojni spored

Gostovanje slovitih plesnih umetnic iz

Folies Bergere, Casino de Paris, Moulin Rouge

6 dejanj razkošnih plesov in lepih žen. — Poleg tega: Pogrebne svetčnosti Rudolfa Valentina in velika salonska drama v šest dejanjih »Salon Madame Kemp«.

KINO »LJUBLJANSKI DVOR« Telefon 730.

Zaostale lastavice

Ekvinokcijalni viharji, ki so divjali koncem septembra in opustošili ozemlje med Ljubljano, Škofjo Loko in Sočo, so bili gotovo napovedniki hude in zgodnje zime, saj je v planinah zapadel že nenavadno visok sneg, v dolini so pa nastopili prav hladni dnevi in mrzle noči. Zato sem bil večerj dopoldne še pred deseto uro, ko solnce še ni preganilo megle, veselo presenečen, ko sem opazil na žicah na Trnovskem pristanu tik ob mostu čez Gradaščico štiri lastavice, ki so prav živahno čebljale. Od mimoidočih sem izvedel, da so se iz gnezda v hiši št. 24. na Krakovskem nasipu zselile že pred dobrim mesecem, ena je pa ostala in še sedaj varuje gostoljubni dom in se še nič ne pripravlja na daljno pot v tople kraje.

Ne samo priprosti narod, ki to ljubko plico smatra za sveto, temveč tudi znanost smatra zaostale lastavice za nezmotljive proroke milje zime. Upajmo, da bodo ohranile svoj sloves tudi letos.

Tragična smrt davčnega uradnika Gorinška

Ze osem dni pogrešanega vpokojenega davčnega uradnika Gorinška iz Celja so našli pred dvema dnevmoma v gozdu pri Šmartnem v Rožni dolini obešenega na visokem hrastu. Pokojni je šel v smrt v hipni blaznosti. Ze dolgo časa je bilo njegovo obnašanje zelo čudno.

Dvoje življenj za par grozdov

Vojaka zagrebškega artiljerijskega polka, Mihajlo Drljač in Jusuf Bukva, oba iz Bosne, sta šla v nedeljo na sprehod v Vrapče. V bližini šolskega vinograda sta se vdeila v travo, vzhla iz žepa kruh in par grozdov, ki sta jih najbrže odgrala v šolskem vinogradu. Tako ju je zalotil viničar Mato Hrlić.

Kaj se je nato godilo, ni znano. Viničar je le izpovedal, da je vojaka posvaril, naka sta ga baje hotela napasti, on pa je ustrelil s puško proti njima. Videč, da je enega vojaka smrtno zadel v srce, druga ga pa težko ranil, se je viničar takoj javil na žandarmerijski postaji. Bukva je bil prenešen v vojaško bolnico, kjer je ob 7. zvečer umrl. Viničar Hrlić je bil aretiran in je proti njemu uvedena preiskava.

Naidena utonlienka

V Dravi pri Trčovi, občina Sv. Peter, so našli dne 27. septembra truplo nepoznane ženske. Utonlienka je bila okrog 35 let stara, 165 cm visoka, okroglega obraza, kostanjeva v kito spletenih las in rjavih očeh. Občlenjena je bila v modro plateno obleko z belimi pikastimi rižami, na glavi je imela rmeno ruto in na nogah čevlje na zadrgo. Pri njej niso našli ničesar, da bi se mogla ugotoviti njena identiteta. Truplo je ležalo v vodi šele dva dni in ni bilo na njem opaziti nikakega znaka nasilja. Utonlienka so dne 28. septembra prepeljali na pokopališče k Sv. Petru in je tamkaj pokopali.

Naplavljeno moško truplo

Dne 1. t. m. sta našla orožnika Branko Djaković in Nikolaj Vujnović ob strauskem rokavu Save pri vasi Strmci pri Podvrhu, v srezu Samobor, truplo neznanega moškega, katero je vrgla tamkaj na breg narastla Sava. Truplo je bilo sicer popolnoma golo, le na nogah je imel utonljenec še dobro ohranjene slinmyčevlje ter bele nogavice z modrimi črtami. Utonljenec je bil močne krepke postave, okrog 165 cm visok, kostanjevih las in obrbite brade. Star je moral biti okrog 40 let. Po komisijskem ogledu so truplo pokopali na pokopališču pri Sv. Nedelji. Ker utonljenec, kakor se je ugotovilo, ni bil doma v tamošnjem okolju, se sklepa, da ga je narastla reka prinesla brzokne iz Kranjske in da je postal žrtev poplav.

Požar v celjski okolici

Iz Celja se nam poroča: V torek, dne 5. t. m. okrog 19.30 je top z Miklavževga hriba naznanil, da gori v daljni celjski okolici. Ogenj je nastal v takozvanem Majerbergu, v grajščini med Ostrožnim in Šmartnim v Rožni dolini, ki je bila še pred kratkim last g. Tome. Gorelo je gospodarsko poslopje ter so se vžgale tudi pritlikline. Celjski gasilci so bili s svojo avtobrigadno kmalu na kraju nesreče ter se jim je po napornem delu z drugimi požarnimi brambami posrečilo ogenj lokalizirati. Kako je požar nastal, dosedaj še ni natančno dognano, govori se pa zopet o zlobni roki. Vsekakor je čudno, da se ne samo v celjski okolici, ampak tudi drugod tako silno množijo večerni požari, kojih vsraka ni mogoče dognati.

Svojega moža vrgla v vodnjak

V Svilanecu v Srbiji je posestnik Tadej Mladenović v noči od 26. na 27. julija izginil brez sledu. Vsa poizvedovanja za njim so ostala brez uspeha. Njegova žena Stanka je javila policiji, da se je njen mož usodnega večera oborožil do zob in odšel še z dvema tovariserma v hribe — najbrž med hajduke. Po izpovedbi sina pa je poprej še pobral doma ves detar. Policija je prišla takoj sumiti, da Mladenović najbrž ni umrl naravne smrti in je zato marljivo nadaljevala s poizvedovanjem. Imela je popoln uspeh. Po dveh mesecih in pol je skrivnostni dogodek sedaj namreč poljasnjen in sum oblasti se je izkazal kot popolnoma upravičen. Mladenovićovo truplo so našli že dni v nekem starem vodnjaku, ki je bil popolnoma zasut z listi. Bilo je takoj jasno, da je postal žrtev težkega zločina. Njegova žena ga je usodnega večera najprej ubila, potem pa truplo vrgla v vodnjak in tega napolnila z listjem. Murika je bila seveda takoj aretirana in je že priznala svoj zločin.

Nesreča?

Na postaji v Laškem je bil že več let zaposlen delavec I. Jdovc iz Jagoč. Mož je bil pridn delavec. Pogrešalo ga že od sobote. Njegova pot vodi za Savinjo pod kopalnimi uticami, ki so jo z vožnjami že tako uničili, da je nevarna za življenje. Najbrže je nesrečnež zdrknul v vodo in utonil.

Harry Piel

v najnovešem velikem Phöbus-Balkan filmu

Črni Pierrott

Pride v kino

Pred sodniki

V Ljubljani so bili nabori. Po mostu so hodili fantje, nekateri že precej pijani, drugi so sedeli v gostilni. Korajžni žanci so šli po Karlovski cesti, solnce je sijalo nanje, zlati žarki so poljubljali črne krivice, da so žareli kot majhni, bleščeti erpi, vesela fantovska pesem se je razlagala. Prišli so do gostilne, prijazno je bingljal smrekov vršček in že so sedeli za mizo. Med fanti je bil vaški veseljak Lukec, že se je vrtel sredi izbe, tolkel ob tla in pel novo pesem, ki jo je sam zložil: »Kaj boš ti kelnarca mlada, saj imajo drugega rada, še sem sem si drugo izbral, na vojsko se bom podal!« Lukec je zavriskal, da je šlo skozi ušesa in se je mater oštirki, ki je naš tedaj točila vino, zlitlo pol kozarca čez rob. Tedaj pa so se odprla vrata. Na pragu so stali sosede iz Zancev, junaki Matenci, ki so se tudi vračali z nabora. Matenci so se Lukecu smejali, mladi mlinarček z belim predpasnikom je stiskal harmoniko, da je žalostno cvilela, potem pa je ubral krepko poskočeno Harmonika je utihnila, žanci so niti. Matenci tudi. Tedaj je vstal iz izanske družbe fant Fricelj, pogledal postrani Matence in zardel; spomnil se je, kako so se že v mestu zabadli in so hoteli Matenci imeti nad njimi komando. Fricelj je zgrabil liter, udaril z njim ob mizo in kričnil: »Pod vašo komando ne bomo hodili!« Liter je zajamral in se zgrudil, v Friceljev roki je ostal samo vrat steklenice. Ta klic je bil signal. V zraku so zaplavali stoli in odmevale so kletve. Pogumna izanska vojska se niti do doma ni mogla vzdržati. Fantje so zavpili: »Zaklan!« Dva sta odstopila, po lihi se jim je cedila kri, a poškodbi na glavi sta bili lahki. Ko so videli pretepači kri, so se takoj umirili. Fricelj, Tine in Simen so bili obsojeni pri sodnji vsak na 24 ur.

»To pa ni prav, gospodje, da ste me kar na hitrico obsodili na 3 mesece. Vsi okoli Zagorja me poznajo, posebno pa tam v mali vasi, kjer sem doma. «E. Francelj iz Kojšice je bil zmerom tihejši, so rekli še gospod župan. Junjske noči so tako lepe, da so me zapeljale. Po polju sem hodil in o ciganki Andrej sem sanjal, ki me je nekdanj ljubila in premotila, da sem se sam šel pol leta med cigane. Torej, jaz hodim po polju; iz neba sije fantovsko solnce in čudim se mu, saj pritiska prav tako močno kot dnevno solnce, ker čutim vedno večjo sušo v svojem grlu. Spomnil sem se lepe Ljetozeve krčme in njegove postrežljive natakariče in že sem jo rezal kar čez njive v prijazno gostilno. Ali sem jaz kriv, da je Ljetoze tedaj že gostilno zaklenil? Menda ne boste tega trdili? Torej gostilna je bila zaklenjena, a grlo se ni hotelo potolažiti. Zato sem kar lepo vlomil. Trkal sem nekaj časa na zeleno okence gostilne kot zaljubljen vasovalec; ko sem videl, da vsi spe, sem okno kmalu odprl. Zdalj pa sem nistem vedel, kaj naj vzamem, harmonika mora z menoj, da si bom krajšal čas, no, drugo pa kar po vrsti. In vzel sem nekaj cigaret, kos potice, 50 Din, uro in verižico, menda srebrno, in sem odkuril. Kajne, da sem bil pogumen; da, da, vaša stori mojstra! Ze maja sem se vadal in odnesel stari sosedi Mici Škaf, da si lahko včasih umijem roke, ker sem našel tat. Drugo prejšnje leto sem pa napravil pri Joži v Jezmah tudi junja leto, kjer sem si preskrbel obleko. Tatvina v gostilni je zadnja, sem si mislil, zdaj pa tudi vi pravite, da je zadnja, vam je 3 mesece. No, pa naj bo!»

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Sreda, 6.: »Doktor Knock ali Triumf medicine«. Satirična komedija. Premijera. E. Cetrtek, 7.: »Hlapci«. C. Petek, 8.: Zaprtlo.

Sobota, 9.: »Drugi breg« Drama. Premiera. Izv.

Ljubljanska opera.

Petek, 8.: »Othello«. Premijera. Izv.

Dr. Knock ali Triumf medicine. Premijera je duhovite komedije slavnega francoskega pisatelja Julesa Romainsa bo v ljubljanski drami nocoj ob osmih. V glavnih vlogah nastopita g. Rogoz in Lipah. Sodeluje še cela vrsta igralcev in igralcev, režira prof. Šest. Dekoracije je napravil g. Skušny. Premijera je za abonente reda E. Premijera »Othello« v ljubljanski operi. Po atrakciji Verdijeve »Aida«, ki je skozi dve leti neprestano polnila ljubljansko operno gledališče, nam prinaša petkova otvorilna predstava naše opere Verdijevo prvredno veliko delo, Othello. Opero je insceniral režiser Knüttl, ki poje naslovno vlogo. Desdemono bosta peli ga. Lovšeta in Zaludova, poročnika Jaga Holodkov, polanca beneške republike Ludovika

Rumpelj. V ostalih partijah so zaposleni dame in gospodje: Potučkova, Mohorič, Banovec, Kovač, Janko, Mitrovič in Perko. Petkova premijera bo izven abonmaja. »Othello« dirigira kapelnik Neffat.

Koncert Williama Gwina

To, kar nam je v programu prinesel prvi koncert letošnje seije, je bilo izpričevalo do zadnjih mej kultiviranega pevca - intelektualca. In prvi uspeh ni izostal — dvorana filharmonije je bila do dveh tretjin zasedena, kar vzpriplo istočasne prve predstave v naši drami ni baš mala stvar.

S sporedom smo bili povsem zadovoljni. Pri nas je vse premalo poznana francoska glasbena literatura, ki pridobiva čimdalje več ljubiteljev. Debussy je bil skoro edini skladatelj, ki ga je naša publika od francoske poznala. Naravno, da je bil tudi na tem sporedu močno zastopni. Ravnal je po zornosti je vzbudil modern M. Ravel. Njegova »Flute enchantée« je muzikalni bisser, ki se lahko še mnogokrat pojavi na koncertnem odru. Imel bo vedno svojo publiko. Gabriel Fauré je bil zastopan z dvema pesmima, od katerih je prva izpadla medleje. Rousselet, simpatična, močna pojava. Poulanec interesanten predvsem v spremljavi.

Domače vesti

Nepopoljšljivi tudi v tem

Včerajšnji »Slovenec«, str. 5:

»Jutro« v informacijo. V nedeljski številki (3. oktobra t. l.) poročila nek »Jutrova« kulturonošec o »vitezih nagega telesa«. Hodi baje nagi okoli in so razširjeni po Nemčiji. Iz celega članka sili na dan prikrito upanje in želja, da bi tudi pri nas v Jugoslaviji vstali taki »vitezi«. »Jutrova« dopisnik pa naj ve, da so pri nas že taki »vitezi« in se tudi on lahko vpiše med nje. Sede naj samo na vlak in se pelje po Hrvatski. Na levo in desno od proge bo videl po travnikih cela krda takih »vitezov« — recte prašičev.

Pri nas imamo viteze pokritega telesa, ki se pa ne pasejo, marveč s svojimi pariklji pišejo — članke, kakor je zgoraj našljeno. Pišejo jih v »Slovenec«, v edinem namenu, da bi podtaknili nam propagando svinjske nagote, ne morda plemenite umetniške ali športne golote. »Slovenec«v po-kriti vitez se je v zgorajšnji notici slekel do duše, in ob pogledu na to nagoto naj mi slavno občinstvo dovoli, da si v imenu vseh prav krepko od-dahnem: Tjejl!

M. A. C.

* Povratek novinarjev. V ponedeljek in torek so se vrnilo jugoslovski novinarji s svojega kongresa, ki se je vršil od 27.—29. septembra na Cetinju. Po kongresu so novinarji obiskali še notranost Crne gore, mesto Rijeko, Nikšić, Danilov grad, slavni samostan Ostrog in Podgorico. V soboto jutraj so se od tam odpeljali z avtomobili in nato po pravkar dograjeni poljski železnici do Skaderskega jezera, s parnikom čez jezero v Vir-Pazar od tam s posebnim vlakom okotirne železnice čez hribe v Bar, kjer so se v soboto zvečer vkrcali na parnik ter se deloma čez Dubrovnik in Sarajevo, deloma pa čez Split in Zagreb povrnilo na svoje domove. Slovenska delegacija je vživala med ostalimi tovariši splošni ugodni. Na banketih in pri sprejemih so ponovno nastopali kot govorniki: predsednik ljubljanske sekcije g. Stanko Virant. Rasto Pustoslemšek in dr. Avg. Reisman ter želi za svoja izjavljana, tako pri domačih kot tudi med tovariši navdušena odobravanja. Vseh slovenskih novinarjev je bilo to pot na kongresu osem in so sodelovali na kongresu tudi pri raznih odsekih. Dosedanji podpredsednik centralne uprave JNU g. Stanko Virant, glavni urednik »Slov. Naroda«, je bil tudi za bodoče leto od kongresa soglasno izvoljen kot podpredsednik Centralne uprave JNU.

* Opustitev prodajalne Državne založbe šolskih knjig in učil. Od ministrstva prosvete imenovani upravni odbor državne založbe šolskih knjig in učil se je na seji 4. t. m. konstituiral ter začel z reorganizacijo založbe v smislu tozadevnega od ministrstva prosvete izdanega pravilnika. Državna založba šolskih knjig se bo pečala samo z za-laganjem šolskih knjig ter njih oddajo na deželo. Dosednje je upravni odbor na tej seji sklenil, da opusti prodajalno v Ljubljani, Gradisce.

* Odklonec. Nadzornik za srednje šole v p. Vladoje Dukat v Zagrebu je na pred-log ministra prosvete odklonil z redom Sv. Save 3. razreda.

* Gradnja železnice Rogatec-Krapina. V prometnem ministrstvu je bil na podlagi poročila komisije, ki je obhodila teren, se-stavljen proračun za gradnjo železnice proge Rogatec-Krapina. Gradbeni troški so proračunani na trideset milijonov dinarjev. Tozadevni kredit bo sprejel v novi državni proračun. Strokovnjaki so mnenja, da bodo dela trajala dve leti.

* Kongres naših delavskih zbornic. Centralno tajništvo delavskih zbornic je za 24. oktober sklicalo tretji kongres delavskih zbornic v Beograd. Kongresa se udeležijo delegati naših delavskih zbornic ter zastopniki vseh delavskih sindikalnih organizacij ki sodelujejo z delavskimi zbornicami. Na dnevnem redu so naslednji referati: Splošni gospodarski položaj v naši državi; stan-cenjski zakon; zakon o neposrednih dav-kih ter socialno-politično zakonodajstvo in njegovo izvrševanje.

* Kriza v slovenskem UJU. V naše vče-rajšnje poročilo o poteku izrednega občne-ga zbora učiteljskega društva za kranjski okraj se je vsled preslišanja na telefonu vrnila pomota. Stavljeno je bil predlog, da se izjavi občni zbor, ali odobrava korak delegacije društva, ki je v Celju odklonila predlog tov. Šmajdka. Šmajdek je kakor znano zahteval, da se v tkzv. deklaracijo vnese točka, da temeljito smeri stanovske politike na načelu narodnega in državnega edinstva. Tega predloga pa predsednik La-pajne ni hotel dati na glasovanje, kar je povzročilo, da je skoro polovica zboroval-cev zapustila zborovanje in izstopila iz društva.

* Sprejem gojencev v vojno akademijo. V nižo šolo vojne akademije v Beogradu se-bili med drugimi sprejeti naslednji naši oči-kojaki: Cvetko Dolenc, Dimitrij Kandare, Bojan Kranj, Stanko Hude, Srečko Humar, Radovan Kosi, Maks Kosovinec, Ivan Kra-šovec, Anton Čiček, Marjan Miklavčič, Ma-

rijan Terseglav, Srečko Semolič, Milan Vo-denik, Drago Strojani, Stanko Lojk, Mirko Rajman, Danilo Mozetič, Edvard Strah in Vilko Tomažič.

* Francosko-srbska šola v Beogradu. V Beogradu je bila v nedeljo svečano otvor-jena prva francosko-srbska osnovna šola, katero je za srbsko decu ustanovila franco-ska misija. Šola ima zaenkrat samo dva razreda, po potrebi pa se bo razširila na osemrazrednico.

* Konferenca za znižanje potniških tarif-ov. V Zagrebu se bo te dni vršila konferen-ca direktorjev železniških direktori in načel-nikov prometnega ministrstva. Konferenca bo razpravljala predvsem o vprašanju zni-žanja tarif potniškega prometa.

* Resne priprave za graditve ceste po-savski soteski Litija-Zidani most. Pereče vprašanje moderne ceste skozi sotesko od Litije odn. Save do Zidanega mosta je sto-pilo sedaj v resnejši štadij. Prošlo nedeljo se je vršil ob prisotnosti civilnega inženjerja g. Pavlina obhod proge med Savo in Zago-jem ter j. ebila inž. Pavlinu poverjena izde-lava generalnega in detaljnega načrta odn. celotnega elaborata za ta del proge. Ako bodo vsi faktorji primerno cenili veliko go-spodarsko in prometno važnost tega ces-tenega projekta, se je nadejati, da se kmalu približajo njega uresnitelju.

* Prašičerija v Mekinjah. Iz Kamnika nam pišejo: Danes čitamo v »Slovenec«, ka-ko pošilja slovenske ljudi med hrvatske — prašiče. Tako mišljenje sicer popolnoma od-govarja klerikalni morali, toda kar se pre-šičev samih tiče, se »Slovenec« vendarle moti. Najlepših prašičev nimajo Hrvati, temveč jih imamo pri nas v samostanu sv. Antona v Mekinjah in eden od teh prešič-jev je znan daleč na okoli. Sicer se ne sprejaha mnogo ob železnici, zadelo pa vendar mnogim ljudem precej brige. Ko so bili zadnjič tu gospod škof, se je splošno mislilo, da si bodo prašiča ogledali in ga radi njegove lepote spravili brzo v drug svinjak. Pa očividno niso imeli časa in tako so sedaj prišli ponj drugi gospodje. Morda bi pa sedaj »Slovenec« nadaljeval poglav-je o prašičih in se pobrigal za domačo re-jo, mesto da hvali hrvatsko pasmo?

* Apel na direktorjo državnih železnic. Pred dobrim tednom je objavila direktorja drž. železnic v Ljubljani spremembo vo-znega reda, ki stopa v veljavo z dnem 1. oktobra, kar se je že tudi zgodilo. Med drugim sta bila ukinjena potniška vlaka, ki vozita iz Ljubljane ob 9.10 prihod na Ra-keke ob 11.05 ter odhod iz Rakeke ob 17.30 prihod v Ljubljano ob 18.43. Nesporo je, da sta bila ta dva vlaka najbolj primerna ne samo za izletnike, ampak pred vsem za občinstvo, ki je potovalo po poštah. Ne mo-remo razumeti, zakaj sta se ta dva vlaka ukinila v zimskem času, ko mora človek ra-dik ratke vožnje do Rakeke jutraj ponči vstajati, zvečer pa čakati dolge štiri ure v temi na edini osebni vlak, ki prihaja v Lju-bljano ob 11. ponoči. Poleti pa, ko človek lahko lepe večere porabi v prosti naravi, sta imenovana vlaka obratovale. Rakek je obmejna postaja z veliko carinarnico in ne kaka postaja na lokalni progi, kjer ima opravka sem in tja samo kak mešetar. Po-sledice uklenjenja omenjenih dveh vlakov so se pokazale takoj prvo nedeljo po ukinitvi, ko je bil večerni vlak iz Rakeke natrpan potniki, da so morali ljudje že na tretji postaji t. j. v Logatcu stati na hodniku, kar gotovo ni, — če bi že bilo časa! — visokim potniškim cenam primerno. Malo več obzir-nosti do potujočega občinstva bi pač pri-čakovali. Apeliramo na g. direktorja inž. Kneževića, da vpoštevata staro geslo, kate-rega moramo žalibog vedno bolj in bolj po-najljaviti, da so državne naprave radi občinstva in ne občinstvo radi njih. Računamo na uvidevnost merodajnih faktorjev ter pro-simo, da se imenovana vlaka zopet uvedeta v obrat.

Gospodom za jesen

in zimo treba elegantne, moderne suknje ali raglana. Tvrda Fran Lukič, Pred školijo 19, ima ne-dvomno najbogatejšo in najcenejšo zalogo sukenj in raglanov najnovejše mode.

* Slov. zdravniško društvo v Ljubljani ima svoj izreden občni zbor dne 20. oktobra ob 20. uri v mali dvorani Zvezde. Dnevni red: 1. Določitev kandidatov za zdravniško zbornico. 2. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

* Razpoložljiva gozdarska mesta pri ne-katerih gozdnih veleposrestiteljih. Pišejo nam: Četudi so tri mesta izprašanega gozdarja in sicer pri veleposrestitelju Thurnu za revir »Degen« (srez Slovegradec), pri Kobluh v Kozjem (srez Šmarje) in Hoschecku v Pla-nini nad Sevnico (srez Brežice) že daleč časa nekasena, vendar se čudimo, da pri-stojna upravna oblast ne ukrene, da se ta tri mesta zasedejo, čeprav čaka na razpis teh mest več usposobljenih kompetentov.

* Sokolski dom v Ljutomeru. Kar so snovali že pred leti najboljši člani »Sokola« v Ljutomeru, prejšnjega »Murskega Sokola« to se bo uresničilo v nedeljo, dne 10. t. m. Takrat nastopi lutomerski »Sokol« prvič v svojem, v notranosti dogotovljenem domu. Na sporedu so godbene točke društvenega salonskega orkestra, skupina, telovadni na-stopi in vesela enodeljanka na lepem odru, ki je opremljen po načrtih blivšega ravnatelja mariborskega gledališča, g. Bratne. Začetek akademije je ob 3. popoldne tako, da je še dovolj časa do večernih vlakov. Po akademiji bo v vseh prostorih doma ve-selica, pri katerih nastopi lutomerska trška godba. Za okrepčilo bo dobro preskrbljeno. Ljutomerski Sokol pričakuje, da posetijo na ta dan njegov dom vsi njegovi prijatelji od blizu in daleč, ter posebno vsi tisti, ki so z darovi ali lastnim delom pripomogli, da

VITEZ Z ŽELEZNO ROKO

(Götz von Berlichingen)

Monumentalno filmsko delo. Isti igralci kot v vefilmu »Carlos in Elizabeta«.

PRIDEI

PRIDEI

je postavil Sokol v narodnem Ljutomeru trdnjavo, kulture, zdravja in napredne misli. * Cvetje v jeseni. Tudi v Prekmurju je bila do zadnjega jesen v poletni obleki. Kljub mrzlim dnevom, ki so postali zadnje čase, pa še vedno cvetelo jagode na šol. vrtu v Vučiji gomili, ki so tudi drugi — je-senski sad. O tem smo se osebno prepričali iz cveta z zelenim sadom, ki nam ga je po-slal g. Miligoj Jarnovič, šolski upravitelj v Vučiji gomili.

* Boj za Koroško. Prosim vse tiste gž., ki so že skoro pred enim letom prejeli knjigo »Boj za Koroško«, pa je doslej še niso plačali, naj pošljejo denar ali knjigo nazaj na naslov: dr. Valentin Rožič, Lju-bljana, Poljanski nasip 10/II.

* Za krajnega šolskega ogleda v Sredi-šču ob Dravi je bil namesto pokojnega Maksa Robiča imenovan upok. šolski ravnatelj in posest. v Središču g. Anton Kosi.

* Koliko je Slovencev na Koroškem? Pod tem naslovom je Jugoslovenska Matica izdala knjižico, ki je napravljen v vseh ljub-ljanskih knjižarnah in pri Jugoslovnski Matici v Ljubljani, Selenburgova ulica 7/II. Cena Din 7.—

* Podpornemu društvu slepih Ljubljana, Wolfova ulica 12, so darovali: Golf Anton Boh. Srednja vas Din 50.— Tičar M. tu, Din 50.—, Hranilnica in posojilnica Vrhnika Din 50, Ecker m. & sin tu Din 50, dr. V. Marín Maribor Din 50, Crobath Franc Kranj Din 20, Blanke Ptui Din 100, Le-gat A. tu Din 25, dr. Fr. Jankovič Maribor Din 10, dr. Vinko Zelenkar, Slovenjgra-dec Din 20, Samec F. Murska Sobota Din 50, Miklič Fran tu Din 20, Zalaznik Jakob tu Din 100, dr. Vilinek Bizeljsko sin 20, Kos Karel tu, Din 20. Vsem darovalcem naj-iskrenejša hvala. — Odbor.

Ne iščite zdravila tam, kjer se ne priporoča

Edina izdelovalnica

E. JERAS in DRUG. Ljubljana-Moste.

* Potres v daljavi. Aparati observatorija prof. dr. Belarja pod Triglavom so v nedeljo zvečer zabeležili močan potres v daljavi približno 2400 km v vzhodni smeri.

* Osječki podžupan obsojen na zapor. Pretekli teden se je vršila v Osjeku tiskov-na pravda direktorja tankanjših mestne elektrarne inž. Montine proti podžupanu Bratoljubu Stramu. V soboto je bila razgla-sena razsodba. Toženi podžupan je bil za-rad razžalitve časti in obrekovanja obso-jen na 30 dni zapore, 6000 Din denarne glo-be, 10.000 Din odškodnine privatnemu tožitelju in na plačilo tožbenih stroškov. Raz-sodba je vzbudila splošno senzacijo.

* Okraden uradnik. V gostilni g. Rudolfa Korbarja v Zagorju se je pred ducvi oglasil hrvatski govoreč človek, ki se je predstavil za krojača in prošil za prenočišče. Neznane pa je naslednjega dne že navsezgodaj jutraj izginil, ne da bi vprašal kaj in ko-liko je dolžan. Obenem je v gostilni stanuo-joči železniški uradnik Rudolf Novak opa-zil, da je šlo s tujcem tudi par novih čevljev iz boks-usnja, vrednih 350 Din.

* Smrt na železniškem tiru. V Vrapču pri Zagrebu je zidar Milo Kulež v ponedeljek jutraj prekorajil železniški tir, hoteč na delo v Knežico. Ker sta istodobno vozila dva vlaka v smeri proti Zagrebu, ga je vlak Južne železnice zagrabil, ga težko ra-nil na glavi, mu zlomil desno nogo nad ko-lenom ter ga z veliko silo vrget s tira. Ku-lež je na mestu izdihnil. Komisija je ugotovi-la, da se je mož ponesrečil vsled nepre-vidnosti.

* Tatvina na železnici. Seljak Gjuro Mom-čilo iz Rakovice se je v nedeljo vozil z vlakom iz Zagreba v Ogulin. Med vožnjo mu je bila ukradena listnica, v kateri je imel sedem čekov za skupni znesek 600 dolarjev, ki jih je prejel iz Amerike. Poli-cija vrši poizvedbe.

* Iz nepravilnosti obstrelil svojo zaroč-nico. V osječki okolici je prišel v ponedeljek jutraj seljak Adam Leder, ko je celo noč prekorajil precej vinjen v svoj vinograd, kjer je v večji družbi svoji zaročnici raz-kazoval svoj novi revolver. Nenadoma je po-šil strel in krogla je šla zaročnici skozi vrat. Mladenko so prepeljali v osječko bol-nico, vendar je malo upanja, da bi ostala pri življenju.

* S puško ustrelil sorodnika. Na svatbi v Miholčevicah je preteklo nedeljo seljak Mi-tar Vuletič tako nespretno manipuliral s puško, da je ustrelil svojega sorodnika Si-mo Vuletiča.

Iz Ljubljane

u— Sestanek zastopnikov ljubljanskih kul-turnih organizacij se vrši danes ob 6. zve-čer v mali dvorani Kazine (I. nadst.). Na sestanku, ki ga sklicuje Čsl. jugoslov. Liga, se bo razpravljalo o sprejemu čsl. parla-mentarcev, ki se pripeljejo prihodnji pon-deljek v Ljubljano. Ljubljanska kulturna društva se tudi tem potom prošilo, da po-šljejo na sestanek svoje zastopnike.

u— Kurzi iz češčine. Dne 13. t. m. se pri-čenja kurz češčine za učiteljske ob 6. uri popoldne. Vpisovanje pri gđci Haupt-manovi. Za one, ki so obiskovali kurs če-ščine še lansko leto v realki, je vpisovanje v četrtek 7. t. m. v risalnici realke, Vegova ulica, od 5. do 6. ure popoldne. — Za vse začetnike pa v petek od 5. do 6. ure popoldne istotam. — Jugoslov. čehoslov. Liga v Ljubljani.

u— Pouk češkega jezika za mladež v Ljubljani. Pri tukajšnji češki nadaljevalni šoli se odpre letos tudi kurz češčine za našo slovensko mladež. Mladina se priuči mnogo lažje in nitreje tujemu jeziku, osobito ako je poučevanje združeno z zabavo, praktičnostjo in najpotrebnejšo gramatiko. Poučevalo se bo dvakrat na teden, v to-rek in petek od 2. do 3. popoldne v prostori-h liceja na Bleiweisovi cesti, pritličje, le-vo, in to brezplačno. Jugoslov. — čehoslov. Liga v Ljubljani vabi vpludno starše, ki imajo odraslo decu od 9 do 12 let in ve-selje za pouk češčine, da se priklase pis-meno na Ligo in to do 8. t. m. Sprejetih bo samo 25 otrok. Pričetek pouka bo staršem javljeno pisмено. — Jugoslov.-čehoslov. Liga v Ljubljani.

u— Šentlajska knjižnica v Ljubljani. Stari trg 11, je izposodila septembra 1926 na 3463 strank 12.996 knjig, v letošnjem tričetr letu 33.727 strankam 131.303 knji-ge. Knjižnica posluje vsak delavnik od 3. popoldne do pol 8. zvečer in izposoja slo-venske, srbohrvatske, češke, ruske, nem-ške, italijanske, francoske, angleške in esperantske knjige ter modne liste vsako-mur, kdor se zadostno legitimira. Na raz-polago tiskani imenik knjig.

u— Koncert Glasbene Matice, na katerem sodelujejo solisti Lovsetova. Betetto, IMEČ in Rljavec, je vsled zaposlenosti g. IMEČ-a v Beogradu preložen za kratek čas. Natančen datum javimo pravčasno.

u— Preporodaš! Otvoritevna plesna va-ja starešinske organizacije Preporoda bo v soboto, dne 9. oktobra ob 20. uri v Napred-nem dijaškem domu (Arena Narodnega do-ma). Prijave in reklamacije vsak dan od 17. do 19. ure v društvenem lokalu. Odbor ples-ne sekcije.

u— Dr. Avramović se je vrnil in zopet redno ordinira od 9. do 11. popoldne in od 2. do 4. popoldne, Aleksandrova cesta 7, vhod Beethovnova ulica 9/1.

u— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V sredo, dne 6. oktobra t. l. skupna vaja.

u— Otvoritevna plesna vaja maturantov učiteljske bo dne 7. t. m. ob 20. uri v Na-rodnem domu.

u— Plesni krožek »Tabor« odpre v ne-deljo 10. t. m. ob 8. zvečer v dvorani Ka-zine svoje redne plesne vaje s sodelova-njem orkestra. Plesne vaje se bodo vršile redno vsako nedeljo ob 8. zvečer, ter so na-menjene za članstvo vseh ljublj. sokolskih društev in po njih vpeljane goste. Prijave za plesne vaje sprejema Narodna knjižarna Stritarjeva ulica št. 2 nasproti magistrata do sobote 9. t. m. do 5. popoldne na dan otvoritve pa pri blagajni. Prispevek obla-čen — Odbor.

u— Sokol Šiška odpre sredi meseca okt. plesno šolo Na prireditve že danes opozar-jamo cenjeno občinstvo in sokolsko član-stvo.

u— Drobne policijske vesti. Noč od pon-deljka na torek je bila pravcata kroatiska noč. In so jo vzele ponočnjaki kar v zakup. Več izredov je bilo v Kolodvorski ulici pa tudi v predmestjih. Vendar pa so straž-niki piljance povečini legitimirali in bo tre-ba ponočno veselilo tako pošteno odra-čunati na policiji. Z dozorevaločim groz-djem pri hišah so stopili v akcijo tudi razni sladkosnedeži, ki seveda niso tatovi iz na-vade, a vendar pridejo vsled nepremišlje-nosti v konflikt s paragrafom. Prednočnim so bile opažene na nekem vrtu tri osebe, ki jih je stražnik legitimiral. Policiji so bi-li dalje prijavljeni še sledeči slučaj: 2 pre-stopka nedostojnega vedenja, 4 prestopki pasjega kontumace, 2 poškodbi tuje lastni-ne, 2 slučajna godbe v gostilni brez dovolje-nja ter 8 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretovani sta bili 2 osebi radi kalje-nja nočnega miru ter 1 radi javnega nasil-stva.

u— Nič ni vedel, da se je pretepel V Vodmatu se je nudil v ponedeljek ljudem zanimiv prizor. Mesarski pomočnik Jaka je totalno pijan lovil po cesti gor in dol svojo ženo Katarino, stanujočo na Selu št. 21, s katero pa ne živi v skupnem gospodinjstvu. Žena se je slodniče ustavila. Jaka jo je po-grabil in jo pričel na vso moč pretepati. Ljudje so obvestili bližnjo stražnico. Toda Jaka je, čim je opazil stražnika, svojo ženo izpustil in se obrnil kakor podivjano živin-če proti stražniku. Takoj ga je udaril s pestjo po glavi nato pa med noge in ga poskušal vreči po tleh. Stražniku je moral prihiteti na pomoč še drugi tovariš in šele

obema se je slednjič posrečilo, nasilneža ukrotiti. Jaka je bil odpeljan v zapore po-licijske direktcije, kjer so ga včeraj zaslišali. Jutraj sploh ni vedel, da se je pretepal z ženo, tudi ni znal, da je mahal po stražni-kih. Zato se mu je tudi zelo čudno zdelo, da se je zbudil v zaporu. Vino je pa res več kot hudo, je rekel, kajti spustiti ga niso hoteli niti po zaslišanju in je moral iz za-silnega zapora kar naravnost v drugo so-lidnejšo luknjo na sodišču.

u— Brezobzirni ponočnjaki. V Kolodvor-ski ulici je prišlo v noči na torek zopet do prav nerodnih izredov. V prvih urah po ponoči se je čulo na cesti vsak hup pre-rekanje, vpije, hrup in trušč. Neka družba je med 1. in 2. uro raztrgala celo mrežo na oknu lokalca mesarja Tovladijaca in raz-metala po ulici nekaj klobas ter končno strgala s sten več desk reklamnega pod-jetja Aloza Company. Stražnikom, ki so prihiteli so se ponočnjaki umaknili z begom na vse strani.

Iz Maribora

a— Nov vodja borze dela. Občina, ki je prevzela bivšo državno borzo dela, je nastavila sedaj za vodjo borze g. Rudolfa Golouha, novinarja, ki se je nedavno pri-selil iz Ljubljane. G. Golouh je znan kot stvarjen in resen socialen delavec in zato to imenovanje pozdravljamo.

a— Oddajanje služb pri borzi dela v Ma-riboru. Pri borzi dela dobe delo: kovač, lesni manipulator, električar, čevljar, sla-ščičar, lovec, zidar, 2 tesarja, 10 krojačev, 2 soboslikarja, 3 sodarji in 5 pečarjev. Oddanih je bilo v zadnjem tednu skupno 145 osebam.

a— Dobitki sokolske tombole. Glavne dobitke sokolske tombole, ki se je vršila v nedeljo v Mariboru in je privabila nad 5 tisoč ljudi, so zadeli: gđ. Justina Sušter-šič, gojenka učiteljskega, spalnice, železni-čar Josip Gomolj kuhinjo; odvetniški urad-nik Franc Kežman šivalni stroj; kurilniški sluga Dragotin Bukovšek moško kolo; po-štni kontrolor Drago Kumer premož; go-spa Ivanka Možner klubsko garnituro.

a— Skrajna perfidnost. V nedeljski šte-vilki smo priobčili med domačimi veseli-notico o poroki nekega mariborskega tr-govca. Kakor se nam naknadno poroča, nas je neki brezvestnejš grdo mistificiral. Seveda je blamiral s tem najbolj samega sebe in poskrbeli bomo tudi vse potrebno, da ne uide zasluženi kazni.

a— Ciganska tolpa, ki je nedavno izvr-šila v Konjicah več tatvin, se je te dni potepala okoli Maribora. Neki možki jo je videl nad Tremi ribniki. Policija pa je pri-šla prepozno, ker so med tem cigani že pobegnili. Oblastva prošilo prebivalstvo, da takoj prijavi tolpo pristojnim oblastim.

a— Pogrešana. Posestniku Andreju Rusu je odšla z doma dne 2. t. m. njegova so-proga Marija. Žena je stara 64 let, sred-nje postave, oblečena v priprosto kmečko obleko. Marija Rus je malo slaboumna in je bila že dvakrat v umobolnici v Lju-bljani. Kdor bi jo videl, naj prijavi to nje-meno možu v Podpolje 9 pri Mariboru.

a— Aretirani tatovi in goljufi. V pone-deljek zvečer je bilo aretiranih pet oseb, ki so razpečavale po deželi razne manu-fakturne in špecerijske predmete, izvirajo-če iz mariborskih trgovin. Tatvine so se izvrševale zadnje čase zelo pogosto ter na rafiniran način. Dva tatova sta šla v tr-govino ter zahtevala blago. Med tem ko je eden izbiral, je drugi neopazno kra-del blago. Nazadnje sta se poslovila, češ da bosta prišla drugi, in odnesla nakra-deno blago. Blago so potem po deželi raz-pečavali. Poleg tega so bili vsi še preme-niti kvartopirci. Vsak je imel svoje karte, ki so bile zaznamovane na zadnji strani s posebnim znamenjem tako, da so poznali vse karte. Srčni as pa je bila kaka stara karta, pravilno ožigosana od davnega urada. Prejšnji teden so »gostovali« v Ptu-ju, kjer so v gostilni pri »Belem križu« opeharili nekega živinskega prekupečevalca za 800 Din. Oblasti so prišle goljufom na sled in jih polovile. Potkali so se po vsej Sloveniji, največ po trgih in večjih vaseh, kjer se vrše sejni.

Iz Celja

e— Opozorilo. Vse odbornike in zaupni-ke krajevnih organizacij SDS Celje in Ce-lje okolica opozarjamo ponovno na sejo, ki bo danes v sredo oziroma četrtek zvečer. Vsi gospodje dobijo pismena vabila.

e— Ob obletnici koroškega plebiscita priredi podružnica Jugoslovanske Matice v Celju, v soboto, dne 9. t. m. v preurejenih prostorih Narodnega doma veliko spomin-sko slavnost. Na sporedu je petje, dekla-macije, enodeljanka »Priljudni komisar« in koncertne godbene točke. Po sporedu je ples v mali dvorani. Pričakuje se z ozi-rom na nacionalni pomen te prireditve množična udeležba.

e— Gledališka predstava invalidov v Celju. Krajevni odbor Udruženja vojni-invalidov v Celju priredi v nedeljo, dne 10. t. m. ob 16. uri v veliki dvorani celj-skega Narodnega doma gledališko pred-stavo. Igra društveni dramski odsek iz Ljubljane dramo v treh dejanjih »Tužna ljubava«, ki je žela že v več krajih mnogo uspeha. Ker je čisti dobiček namenjen voj-nim žrtvam, so pričakuje lepa udeležba, zlasti od prijateljev in podpornikov inva-lidov.

e— Celjsko mestno pokopališče. V to-rek, dne 5. t. m., je izvršil mestni magi-strat celjski po svojem stavbenem inženjer-lju po pogrebnih funkcijarnih in zastop-nikih pokopališkega odseka kolovadčijo vseh onih de, ki so se izvršila zadnji čas na mestnem pokopališču. Temeljito se je obnovila mrtvašnica, ki kaže sedaj prav čedno zunanje lice. Tudi notranji prostori so popolnoma popravljeni. Nadalje so se popravila pota in ograje ter se je mestno pokopališče spravilo v oni red, v katerem naj bi ostalo v bodoče. V prihodnjih ted-nih se izvršijo še popravila na kanaliza-ciji, kar je nujno potrebno, ker so tla celj-skega mestnega pokopališča zelo mokrotna.

Enrilo
Splošno priljubljen
kavni nadomestek,
okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobro asortiranih

kolonijalnih trgovinah.

Iz Laškega

— **Vlom.** V noči od petka na soboto je bil že zopet in to tokrat tretji let že četrti izvršen vlom v trgovino Časl. Vlomilci so se tokrat zadovoljili z malenkostmi ter odnesli le za okoli 500 Din raznega blaga. Škoda je krita z zavarovalnino. Za storilci ni nobenega sledu.

— **Sveto leto** v Laškem imamo spet. Dopoldne in popoldne se sprehajajo dolge procesije ljudi po trgu in okolici, pred njimi zastave Marijinih devic in mladeničev, vmes pa petje pobožnih pesmi. V cerkvi pa grmijo naši svečniki proti »brezverskemu« čaropiju, preganjanju nas v peklu vse, ki nismo vsako nedeljo in praznik v cerkvi in nam jemljejo tako upanje in zaupanje v srečno, večno življenje. — Pa to ni vse! Priliko, ko se zbira na stotine ljudi, iskajočih generalnega odpustanja vseh grehov, uporabljajo naši verni konzumirji. Nabili so na vseh javnih prostorih in celo na cerkvenih vratih znane svoje rdeče letake z desetimi božimi zapovedmi in podobni križi, v katerih hujkajo proti našemu obrtništvu in trgovini, agitirajo za klerikalni konzum in grdi napredno čaropije. G. Jelačin mlajši in njegovi volilci, pridite v Laško in prepričajte se o dobrotah, ki ste nam jih omanjevali potom Vašega čaropisa. Približimo, da je največja sramota za našo državo, da pristupi počenjanje klerikalcev, kakršno se vidi danes pod vodstvom naših »božjih namestnikov« v Laškem in da smo hvaleniti našemu županstvu, ki je dalo uničiti one sramotilne, hujskajoče, škandalozne lepake.

— **Sokolsko društvo** prične te dni z orkestralnimi vajami pod vodstvom br. Frasvalda. Sodelovanje je objubil že več preizkušenih in novih moči. — Ustanovil se je tudi moški pevski zbor pod vodstvom g. obč. tajnika Drolca. — Njivo, namenjeno prvotno za zgradbo Sokolskega doma, je prodalo društvo g. sodn. svetn. dr. Pernatu za 17.000 Din. — Telovadba članstva se je počela in je upati, da bo društvo v kratkem doseglo ono višino, ki mu gre.

Iz Trbovelj

— **«Slovenščina» dopisnik** se zadnje čase zopet veliko zanima za trboveljske šolske razmere. Ugotoviti pa moramo da šolske pri tem svoje popolno nezadovoljstvo — ali pa nepoznanje — razmer kar dobri stvarji le škoduje ter napeljuje vodo le na nepačni mlin. Tako poroča v torkovski številki, da je ukinitev VIII. razreda na Vodah gotova stvar. To se pravi stare brez vsake potrebe vzemirjati. Kolikor nam je znano, je letos v VIII. razredu omenjene šole 31 učenec in učenka, izmed teh se ni nihče javil za prestop v meščansko šolo; v VII. razredu iste šole pa je okoli 40 učenec, za meščansko šolo se je javilo samo 1 učenec. Več učenec se je javilo za prestop iz nižjih razredov, kar pa tudi ne bo imelo posebnega vpliva na šolo, ker so nekateri razredi itak prenapolnjeni in bi bila potrebna na najmanj še 1 vzporednica. Toliko resnici na ljubo, da se ne bodo starši begali.

— **Konzorcij Narodnega doma v Hrastniku** priredi neprekinjeno v nedeljo 24. oktobra veliko tombolo. Opazujemo tako do mašine kot okoliščine na krasno dobitke, ki so razstavljeni v Narodnem domu in katerih število je isto kakor lani, dočim je sreč polovico manj; ne glede na to, da podprete dobro stvar, je tudi možnost uspeha največja. Zato se najraje pridno po srečkah, ki so v predpoprjati po hrastniških trgovinah, oziroma jih bodo v prihodnjih dneh razpečevali društveni člani.

— **Okretno sodišče** v Laškem naznanja, da se bosta vršila meseca oktobra sledeča uradna dneva: 9. t. m. v Trbovljah in 23. t. m. v Hrastniku.

— **Spomenik padlim vojakom.** Pretekli teden so pričeli vžigati posek za podstavce spomeniku padlim vojakom v svetovni vojni. Spomenik bo stal na glavnem trgu v Trbovljah. Kandelaber, ki je bil naposli, so že podrl in ga bodo premestili na kraj mostu. Iz trboveljske občine je padlo v vojni okoli 120 moči, izmed katerih je do sedaj prijavljenih 110. Če vpoštevamo, da so bili rudarji oproščeni aktivne vojaške službe na frontah, je omenjeno število precej visoko. Za odkritje spomenika 30. t. m. vlada zlasti med rudarskim delavstvom veliko zanimanja.

— **Osikodovani kmetovalci.** V Hrastniku v bližini kmetične tovarne povzročajo plini kmetovalcem veliko škodo na drevec. Upamo, da bo konflikt med prizadetimi, poravnani na miren način ter da ne pride do dolgotrajnega procesa, kakor se je to zgodilo v Ljutju.

— **Regulacija Trboveljske.** Pri cemen-tarni, kjer so bila najbolj opasna mesta razdvojenosti ovinkov in ozke okrajne ceste, so cesto razširili in ves desni breg več metrov visoko obdali z betonskim zidom, s čemer je onemogočeno nadaljnjo izpodje-danje glavne prometne ceste.

— **Zmenda pri zapiranju trgovin.** V zadnjem času je bilo naznanjenih več trgovin in lastnikov vinotokov, ker so imeli svoje lokale odprte delj, nego je bilo predpisano. Interesenti se izgovarjajo, da je izšlo v razmeroma kratkem času že več aličnih odredb, radi katerih vlada precejšnjo zmenda. Ker je pred kratkim v resnici izšla zopet nova naredba, po kateri smejo biti lokali odprti do 6. zvečer, ob plačilih dneh pa do 7. in se je proti njej pritožilo več trgovcev, je želeli, da okrajno glavarstvo izda dokončno odredbo, ki bi napravila konec sedanjim razmeram. Tr-

bovlje s Hrastnikom vred so namreč industrijski kraj s čisto svojimi lastnostmi. Zato ni umestno uporabljati pri nas iste metode, ki so drugod upravičene.

— **Obrtna šola v Trbovljah.** Na sestanku krajevnega šolskega sveta na občini je bilo sklenjeno, da dobe trgovski vajenci na obrtni šoli svoj tkz. »trgovski oddelek«. Za vodjo je bil imenovan g. Pleskovič, dočim ostane g. Bučar vodja obrtne šole. V trgovskem oddelku bosta obstojali dve skupini: višja in nižja. Zasluga za materialno stran te preureditve gre občini in neumornemu trgovskemu gremiju.

Naši onstran granic

— **Prosluli profesor Lorenzoni** pokaže svoje sovraštvo do Slovencev ob vsaki priliki. V Idriji bi bil moral on dne 21. septembra kot komisar pričeti maturo na realni. Prišlo je okoli 30 dijakov ali Lorenzonija ni bilo od nikoder. Dijaki izgubljajo čas in starši imajo stroške.

— **Župnik v Opatiji,** don Brumen, Slovenec, se je zelo izpostavil za fašiste in jim šel na roko. Toda »škla« ostane »škla« in Italijani ga ob prvi priliki bronejo od sebe. Opatija dobi novo cerkev in vlada bo prispevala s svoto 50.000 litr! To dni je bila radi tega seja odbora za zgradbo cerkve v Opatiji. Navzven je bil tudi raski škof Sain, ki je v svojem nagovoru najprvo lepo pohvalil don Brumna, da je bil tako brumen in je podal demisijsko kot tajnik cerkvenega odbora. Na njegovo mesto je stopil Italijan pater E. dr. Molteni. Domači župnik torej ne more biti niti v cerkvenem odboru, ker ni Italijan!

— **O zamenjavi avstrijskih kron** so se raznašale znova vesti, da se izvrši v kratkem. Z dobro podučene strani pa se poroča, da so vesti brez podlage in ni misliti na izmenjavo v doglednem času.

— **Ricci v Portorose.** Ves zadovoljen je zapustil on. Ricci mesto visokega fašistovskega komisarja v Trstu in pohitel v Portorose, kateri kraj se mu je silno priljubil in kjer se posveča aviatiki. Ricci je imel že dalje časa več smisla za aviatične poletke kot pa za borbo proti odpornikom v stari »Filharmoniki« v Trstu. Pravijo, da hoče Ricci napraviti velik zračni polet, kam, pa če mu povedati. »Vedetta d'Italia« je poročala, da je Ricci odšel iz Trsta zato, ker morajo biti fašistovski generali podtajnik stalno v Rimu. Njeno natvezanje neresnice je pobil Ricci sam, ko se je nastanil v Portorose.

Dopisi

GRADAC V BELIKRAJINI. Pod tem naslovom skuša »Kmetijski list« zavajati dejanja in prati zamorca, sedaj ko je združena brača pri volitvah v trgovsko, obrtno in industrijsko Zbornico temeljito propala. Ta metoda je stvar okusa, ki ga ima vsak po svoje, moje naziranje je pa tako, da mora biti starosta Sokola svest si svojih dejanj in vedeti, da nima pravo voliti klerikalce, pa če mu tudi generalštab to velevala. Vsi tedaj o tem ne govorim več, dajem pa radi kontrole na vsa vprašanja točen odgovor: Glede Semiča je bilo moje stališče popolnoma trgovsko, ker sem dobil do bave lesa okoli leta 1902 in ne 1900, za pravo gospodarskih poslopij pri župništvu v Semiču na javni dražbi kot najnižji ponudnik. Stranki sem pripadal oni, za katero se junaki današnje dobe niso upali boriti proti močnemu dr. Susteršiču in avstrijskim režimom; gledali so takrat izza plova kako Julce neustrašeno nastopa, ter osvaja kmetijske postojanke pred klerikalnim vplivom in to neprestano do začetka vojne. Po preobratu do približno koncem leta 1923 sem v ožjem krogu nastavljal svoje delo in pomagati graditi kmetisko trdnjavo, ko sem pa opazil, da je tisti otrok, ki ga je moja stranka ustvarila in spravila na svet, postal njej nevhvaležen in nezvest, sem se vrnil in šel z onimi, ki so me razumeli, to je bila moja demokratska stranka. Glede licitacije soli, kličem vam v spomin samo faktum, da sem dal brez vinarja odškodnine visoke zneske kot jamčevino vašemu Ekonomu, da je mogel sploh offero položiti. Zal ni dobil dobave, temveč klerikalni žitni zavod, akoravno je bila SKS v bedi. In sedaj mi vse to očitate. Prav imaš Ivan. — Julce.

Obvestilo

Star sem 40 let, bil sem vedno pristajal SLS ter z današnjim dnevom slovesno izjavljam, da izstopim iz stranke SLS ter ne bom nikdar pristopil več k nobeni stranki. Pač pa bom čuval strogo in nepristransko interese vseh državljanov v dobrobit celokupnega prebivalstva naše države Jugoslavije.

Gorenje, 4. oktobra 1926.

Korošec Dragotin

oblastveno preizkušeni židarski mojster in stavbni podjetnik, Gorenje, št. 7, Rečica ob Paki.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod: Ljubljana 5. oktobra 1926

Višina barometra 308,8

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Vel. vetra v %	Smer vetra in brzina v m	Ublen nos 0-10	Vrsta padavine
Opazovanja							
Ljubljana (dvorec)	1.	774,2	9,8	95	mirno	0	megleno
	8.	774,5	10,2	90	mirno	0	megleno
	14.	772,4	16,8	54	S 3	7	
Maribor	19.	772,5	13,1	70	E 1	0	
	21.	772,8	12,2	78	N 1	10	
Zagreb	8.	774,3	12,0	91	NW 2	5	
Beograd	8.	774,0	11,0	92	SSW 2	2	megla
Sarajevo	8.	772,8	10,0	84	mirno	0	megla
Skoplje	8.	761,1	15,0	53	mirno	3	
Dubrovnik	7.	768,7	12,0	31	NNE 5	0	
Split	7.	769,8	17,0	52	N 4	0	
Praha	7.	774,8	11,0	—	mirno	0	megla

Solnce vzhaja ob 6:02 zahaja ob 17:35 luna vzhaja ob 04:13 zahaja ob 17:27.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 17,1, najnižja 9,8 C.

Dunajska vremenska napoved za sredo: Sedanje vreme bo trajalo dalje. Tršaška vremenska napoved za sredo: Lahni vetrovi z vzhoda in severo-vzhoda, nebo jasno, temperatura od 17-22 stopinj, morje nekoliko razburkano.

Sokol

Vsem bratom in sestrami

Zadnja vremenska katastrofa je povzročila številnim našim rojakom mnogo gorja in bede. Nujna pomoč je potrebna. Pozivamo Vas, da sodelujete povsod pri zbiranju darov za prizadete. V krajih, kjer ni nobenega odbora za zbiranje darov, organizirajte sami pomožno akcijo! Vse darove so naj pošljite na Rdeči križ v Ljubljano. Podpisane s »Rdečim križem« pošliti na poročila o izvršeni dobroteljni akciji. — Zdravo!

Starešinstvo JSS.

Vezenina, čipke, žepni robci

10498

Miklošičeva cesta 20 J. Urbančič.

Sport

Nacionalni miting ASK Primorje

V nedeljo se je vršil nacionalni miting ASK Primorja, ki ni niti od daleč uspel tako, kakor se je pričakovalo, ker so se od zunanjih prijavljenih atletov udeležili samo Spahič in Gašpar od Aska, Jakupič od Haska in Kumer od Marathona. Primorje pa je moralo resignirati na nekaj svojih najboljših moči, predvsem na znana internacionalca dr. Perparja in Valtrča, dalje na dobrega metalca Vukmanovića, srednjeprogaja Vidica in razne druge talentirane juniorje, ki so bili zadržani po klicno ali pa radi boleznih. Nerazumljiva pa nam je abstinenca vseh ljubljanskih klubov. Tega ne zamerimo toliko Hermesu in Jadranu, vsekakor čudna pa je bila abstinenca atletov Ilirije, od katere je bilo pričakovati, da se bo revanžirala za številno udeležbo atletov Primorja ob priliki njene 15letnice.

Vsi tedaj navedeni dejstev je v mnogih disciplinah odpadla pričakovana ostra borba za zmago. Radi tega tudi rezultati niso najboljši, od katerih naj omenimo zmago Spahiča pri skoku v daljavo 6,52 m, sigurno zmago Slapičarja v teku 5000 m ter lepe rezultate, dosežene po Jakupiču v troskoku in skoku v višino ter Gašparju v metu diska.

Razven tega smo imeli priliko videti oster boj, ki sta nam ga nudila Močan in Omerza na 400 m ter Kumer in Zorja na 5000 m, kjer si je talentirani junior Primorja priboril s krasnim finishem zaslužen drugo mesto pred znanim tekačem Marathona Kumerjem.

V naslednjem podajamo dosežene rezultate:

Tek 100 m (6 tekmi): 1. Spahič (Ask) 11,4 sek., 2. Močan, 3. Weiβ (oba Primorje).
Tek 400 m (3 tekmi): 1. Močan (Pr.) 54,2 sek., 2. Omerza (Ilir.) 3. Arhar (Pr.).
Tek 1000 m (4 tekmi): 1. Omerza (Ilir.) 2,51,4 min., 2. Arhar, 3. Trpin (oba Pr.).
Tek 5000 m (4 tekmi): 1. Slapičar 17,16 min., 2. Zorja (oba Pr.), 3. Kumer (Marathon).
Skok v daljavo z zaletom (6 tekmi): 1. Spahič (Ask) 6,52 m., 2. Omladič 5,58 m., 3. Weiβ 5,535 m (oba Pr.).
Skok v višino z zaletom (4 tekmi): 1. Jakupič (Hask) 1,70 m., 2. Medica 1,55 m., 3. Cimperman 1,50 m (oba Pr.).
Troskok (4 tekmi): 1. Jakupič (H.) 12,825 m., 2. Cimperman 11,70 m., 3. Corradini 11,105 m (oba Pr.).
Met diska (3 tekmi): 1. Gašpar 34,51 m., 2. Spahič 33,805 m (oba Ask), 3. Slamič H. (Pr.) 33,325 m.
Met kladiva (2 tekmi): 1. Gašpar (Ask) 31,395 m., 2. Slamič H. (Pr.) 27,195 m.

Srednješolski lahkoatletski miting za prvenstvo Slovenije

V soboto, dne 9. t. m. se vrši na igrišču ASK Primorje, Dunajska cesta, srednješolski miting za prvenstvo Slovenije in za prehodno darilo Sportne Zveze. Pričetek tekmovalnega dneva ob 15. uri. Sklepač po prijavih, ki so jih vpsolale realna, srednja tehnična šola, učiteljske in II. državna gimnazija, vse iz Ljubljane, in gimnazija iz Ptuja je pričakovati ne samo velike borbe v posameznih disciplinah, temveč tudi zelo dobre rezultate. Od znanih naših atletov bodo med ostalimi nastopili Slapičar, Slamič H., Arhar, Zorja, Režek in drugi. Pričakovati je, da se bo tega nadvse zanimivega tekmovalnega udeležila ne samo sportna publika, temveč da bodo sa čim večjo udeležbo od strani srednješolske mladine skrbela tudi šolska oblastva, zlasti ker je vstopnina radi propagandnega značaja prireditve nizka.

Ljubljanski derby

Takoj po žrebanju prvenstvenih tekem ljubljanskih klubov se je osredotočilo zanimanje na 10. oktober. Navedeni dan t. j. prihodnji nedeljo, nastopita namreč oba ljubljanska vodilna kluba v prvenstvenem boju, ki bo zanimiv kot še nikoli doslej. Že od nekdanj so privlačili nastopi SK Ilirije in ASK Primorja za naše razmere ogromno publike na igrišču. Tem večjega obiska je pričakovati sedaj, ko sta si oba kluba docela enakomočna. Za kolikor je boljši forward akademikov, za toliko prednjači obramba Ilirije. Obeta se nam torej sportni užitek, ki ga lahko po pravici imenujemo »derby«.

Tekma se bo odigrala na igrišču ASK Primorja.

Stužbeno iz LNP. Danes, v sredo, ob 20. seja p. o. v Narodni kavarni. Seja u. o. se bo vršila v petek ob 21. istotam. — Tajnik I. in II.

Kolesarsko društvo »Sora« št. Vid nad Ljubljano je priredilo v nedeljo cestno dirko št. Vid v Kamnik in nazaj. Prvi je dospel na cilj Franc Šenk, ki je rabil 1,34. 2. Josko Cernel 1,51, 3. Franc Jovan 2. uri. Od kolesarskega društva »Sava« je došel kot prvi Franc Gjorgjevič, ki je rabil 1,28. 2. Ivan Kulcer 1,39; Plavcu in Skodi so se pokvarili kolesa. Damske dirke se je udeležilo 11 tekmovalk. Prva je prišla Ana Stehničar (Sava), 2. Pepca Ravnikar (Sora), 3. Fani Batelj (Sava). Pri seniorski dirki so dospeli na cilj: 1. Prešeren (Sava) 2. Grudnik (Sora), 3. Lakovič (Sava). Po končanih dirkah so se tekmovalcem razdelila darila in se je razvil prijetna zabava s sredolovom.

Gospodarstvo

Takse za izterjanje zaostankov v taksnih in trošarinskih zadevah

S členom 171. in 173. finančnega zakona za leto 1926/27 so uvedene tri nove takse v pogledu izterjanja zaostalih državnih davkov. To so: obrestna ali interesna taksa, potem taksa za opomine in taksa za rubežen.

Obrestna taksa se pobira na vse posredne in neposredne davke, ki se ne plačajo ob pravem času, in znaša 8 odstotkov od dolžne vsote.

Taksa za opomin se plača za vsak dejansko dostavljeni pismeni opomin za plačilo zaostanka in znaša 1 odstotek od dolžne vsote. Kolikorkrat se pismeni opomin dostavi, toliko odstotkov se mora kot taksa plačati.

Taksa za rubežen se plača — poleg že dosedaj obstoječe takse za popis po tar. post. 79. taks. tar. (5 Din od pole) za vsako dejansko izvršeno rubežen (popis) ali za plembo preimčin ali neprimčin za državne terjatve na posrednih ali neposrednih davkih in znaša 2 odstotka od dolžne vsote, toda najmanj 20 Din v vsakem posrednem primeru.

Kadarkoli se torej trošarina ali taksa ne plača ob pravem času, mora dolжник plačati poleg dolžnega davka še obrestno takso in če je bil na plačanje dolga pismeno (s posebnim pismenim opominom ali po zapisniku) pozvan, tudi takso za opomin; a če se mu je za dolžno vsoto kaj zaplenilo, povrh vsega še taksi za rubežen: 5 Din stalno takso od vsake pole popisa (zapisnika) in 2 odstotno takso po znesku dolga, s tem da znaša najmanjša odstotna taksa 20 Din, s stalno takso vred torej 25 Din.

Kako se pa mora razumeti izraz »ki še niso plačali ob pravem času«? Ali se mora plačati obrestna taksa tudi v primeru, da je plačanje že zapadle trošarine ali odloženo ali da je za plačanje predpisan poseben rok, na pr. kadar se trošarina plača obratno ali če je trošarina zavezano blago v svobodnih shraniliščih? Odgovor na to vprašanje je dala generalna direkcija posrednih davkov z naredbama z dne 2. aprila 1926, št. 25.960 in 23. junija 1926, št. 45.080, kjer je jasno povedano, da se obrestna taksa ob obračunskem plačevanju trošarine ne pobira, odnosno da se mora računati obrestna taksa šele od dneva, ko bi se morala trošarina ali taksa plačati.

Vprašati se je treba torej vedno, do katerega dne se je taksa ali trošarina morala plačati in ne od katerega dne se pobira ali katerega dne je nastala obveznost plačila. Obveznost plačati polletno trošarinsko takso nastane 1. januarja in 1. julija, a plačati se mora šele do konca januarja in julija. V tem slučaju bi se zato pobirala obrestna taksa šele od 1. februarja in 1. avgusta, ker je kasnejši rok plačila v predpisih predviden.

V svobodnih shraniliščih se mora plačati trošarina šele ob iznosu trošarinskih predmetov iz shranilišča, zato se obrestna taksa v teh shraniliščih ne pobira. Istotako se ta taksa ne pobira od onih gostilničarjev, ki so kuhali žganje iz doma pridelanih snovi za prodajo, pa držijo žganje v posebnih prostorih ali pod pečatom ter plačajo zato trošarino šele kadar stavijo žganje v promet. Nasprotno se mora obrestna taksa plačati v vsakem slučaju trošarinskega tiho-tapstva ali takse prikradbe, kamor pristevamo tudi zakašnežena plačila takse. Istotako se mora plačati obrestna taksa tudi n. pr. v slučaju, da podjetnik žganjarne neče ali ne more plačati trošarine takoj ob obračunu o izdelanem žganju. Ker se mora za osiguranje trošarine zapleniti, zato se zaračunajo poleg obrestne takse »uli še takse za rubežen odnosno zaplenbo.

Obrestna taksa se računa od dneva (roka), ko bi se taksa ali trošarina morala plačati, pa do dneva, ko se je plačala. V slučaju, ki datirajo izpred 1. aprila 1926, ko je stopil v veljavo finančni zakon za leto 1926/27, računa se obrestna taksa seveda šele od 1. aprila 1926, ker prej ta taksa ni obstojala. Iz istega razloga se taksa za opomin in dvadestotna taksa za rubežen ne morejo zaračunati, čeprav je zaplemba trajala preko 1. aprila.

Obrestna taksa se plača ali v denarju ali pa v taksnih markah, kakor se je pač moral dolžnik davek plačati. Takse za opomin in odstotna taksa za rubežen plačajo se v denarju.

Za prodajo zaplenjenih ali zarubljenih stvari na javni dražbi se pobirajo po tar. post. 81. takse tarife te le takse:

- 1) za zapisnik o dražbi po 5 Din od vsake pole;
- 2) kot izvršilna taksa. 3 odstotke od izkupitka;
- 3) za pravni posel, in sicer:
 - a) za prodajo preimčin (žganja, vina, avtomobila itd.), 2 odstotka od izkupitka;
 - b) za prodajo nepremičnin (hiš, polja itd.) pa 6 odstotkov od izkupitka.

Kdor ne plača davkov v redu, mora torej računati, da se bo samo na različnih takсах in stroških za izterjavo nabrala prav lepa svota.

Tržna oročila

Novosadska blagovna borza (5. t. m.). Pšenica: baška, 3 vagoni 265; laška, Tisa, 270; Ječmen: sremški, 1 vagon 158. Turšica: sremška, nova, 3 vagoni 118; sremška, sušena, 7 vagonov 140; baška, sušena, Tisa, 40 vagonov 148. Moka: »C« kombinirana, 1 vagon 425; baška »C«, 1 vagon 325; baška »C«, 4 vagoni 262,50; baška »C«, 1 vagon 165. Otrbi: baški, v julistih vrefah, 1 vagon 105; sremški, 1 vagon 107,50. Fižol: baški, beli, 1 vagon 135. Tendence mirne.

Dunajski goveji sejem (4. t. m.). Dogon 3861 glav; od tega 1887 iz Jugoslavije. Ob počasnem prometu so se pocenili voli in krave srednje in slabše kakovosti za 5 do 10 grošev pri kg. Najboljše blago, biki in slaba živina so obdržali svoje cene. Notirajo za kg live teže: voli I. 1,50—1,80 (izjemno 1,85—2,05), II. 1,25—1,45, III. 1—1,20, biki 1,15—1,55, krave 0,90—1,50 (1,65), slaba živina 0,55—0,85 šilinga.

Dunajska borza za kmetijske produkte (4. t. m.). Ameriške borze so bile konec minuloga tedna nespremenjene. Na budimpeštanskem termiskem tržišču se je tendenca v pšenici in rži okrepla, kar pa ni uplivalo na dunajsko tržišče. Ponudba pšenice je bila slaba, vendar je zadovoljala za enako slabo povpraševanje. Rž brez spremembe. Turščica zelo čvrsta. Oves pri-

jaznejši. Uradne notice nespremenjene. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih; pšenica: domača 38—39, madžarska potiska 42,50—43,50; rž: marchfeldska 28,50—28,75; turščica: 26—27; oves: domači 24—24,75.

— **Odhod zastopnikov nizozemskega gospodarstva.** Včeraj so se zastopniki nizozemskih gospodarskih krogov vrnili preko Jesenic v domovino. Glavna svrha njihovega potovanja po naši državi je bila proučevanje možnosti navezovanja tesnejših gospodarskih stikov med Nizozemsko in Jugoslavijo. Nizozemska ima mnogo produktov, zlasti kolonijalnih, ki bi jih mogla izvažati k nam. Razen tega pa bi Nizozemci proučevali možnosti izvoza preobilice svojega kapitala v našo državo. To poslednje vprašanje je za nas, ki nujno potrebujemo tuje kapitala, največje važnosti. Kakšne utise so dobili o naših gospodarskih razmerah, je težko presoditi. Zagrebško časopisje se hvali, da je utis, ki ga je napravil Zagreb na nizozemske goste, v primeri z Beogradom, mnogo boljše. O Ljubljani in Sloveniji so zatrjevali Nizozemci, da ima mnogo naravnih krasot. Zlasti Bled jim je ugajal. Tudi o naših gospodarskih razmerah so se gostje izražali pohvalno. Sedaj bi bilo želeli, da pride na katerikoli način do sodelovanja cenenege nizozemskega kapitala v naši državi. Upajmo, da se je storilo vse, da ne bo ostalo to potovanje nizozemskih gostov po naši državi samo dogodek, ki se bo kmalu pozabil.

— **Vprašanje gospodarskega sveta se zopet proučuje.** Iz Beograda poročajo, da se bo prihodnje dni vršilo v ministrstvu trgovine in industrije posvetovanje z zastopniki gospodarskih korporacij, na katerem se bo sklepalo o končni rešitvi tega vprašanja, s katerim se že precej dolgo bavijo gospodarski krogi Jugoslavije. Kakor se zatrjuje, so vladni krogi mišljenja, da se mora rešitev tega vprašanja pospešiti in gospodarski svet, ki ga predvideva ustava, čimprej ustanoviti.

— **Podpisovanje delnic Državne obrtne banke** se bo začelo prihodnje dni. Rok bo najbrže

Iz življenja in sveta

Konec slavnosti sv. Frančiška

V ponedeljek, dne 4. oktobra so dosegli slavnosti na čast sv. Frančiška Asiškemu višek. Minilo je 700 let, odkar je asiški »poverello« izdihnil. Ta dan je poslal papež v Assisi svojega odposlanca, kardinala Merry de Vala. Ni treba podčrtavati, da je bil legat očeta rimske cerkve sprejet z velikim pom-pom. Ko je prikorakal v mesto, je zagrmelo 17 strelav iz topa in vojaška godba je udarila koračnico. V kardinalovem spremstvu pa so korakali prefekt, župan in domači škof ter zastopniki fašistovskih organizacij.

Za kardinalom se je razvila dolga povorka avtomobilov, katerih je bilo nad sto. Za avtomobili je šla množica ljudstva v Frančiškovo baziliko. Ob grobu svetnika je opravil kardinal službo božjo, med katero je sviral papeževa muzika iz Rima. Na koncu maše je Merry de Val v imenu papeža podelil blagoslov vsem navzočim. Ljudstvo je vzklikalo in poljubljalo plašč papeževega odposlanca, ki se ni prav nič branil te časti.

Zamotano sorodstvo

V Londonu je vzbudila veliko senzacijo nedavna zaroka kapetana Nugenta Heada iz kraljičinega huzarskega polka z mis Bettino Hankeyevo, edino hčerko generalnega poročnika Hankeya. Senzacija pa je tudi docela opravičena; zakaj s poroko med tema dvema zarocenecema so na vidiku komplikacije v sorodstvu, ki jim je jedva mogoče predvideti vse kombinacije.

Devojka, s katero se namerja poročiti kapetan Head, je namreč hčerka njegovega svaka. Njegova dva nečaka postane na ta način polbrata njegove žene, njen oče kakor tudi njen brat pa mu bosta svaka. Temu malo vsakdanjemu razmerju leži vzrok v tem, da je generalni poročnik Hankey pred nekaj leti kot vdovec poročil mis Nugent Head, njegov sin iz prvega zakona pa mis A. Nugent Head, sestro očetove druge žene.

Francoska trgateg

Pariški dnevnik »Figaro« je poslal svojega dopisnika na jug, v Moissac, kjer pravkar tržejo in je vse veselo. V tem kraju raste najboljša francoska grozdje šasla (chasselas) in kupci prihajajo ponj iz Svice, Nemčije in celo iz Belgije. Kmetje pripeljejo košare grozdja na trg vsak dan ob sedmih zjutraj. Na Francoskem je pač drugače urejeno kakor pri nas. Mali posestniki sploh ne mastijo grozdja doma, temveč ga prodajo v mesto. Kmet ima pri tem manj dela in ves dobiček. To je posebno dobro tudi z ozirom na pijačevanje po vinicarijah, ki se na ta način lepo omejuje.

Da mali kmet proda grozdje takorekoč s trte, še preden je obrano, temu so glavni vzrok cenena francoska prevozna sredstva. Kupec potrže, vinčar pa naloži košare na vlak in hajdi z njimi v mesto! Cene francoskemu grozdju so letos nizke; sučejo se okrog 400 frankov za sto kg. Tako pride dnevno na trg čez 20 tisoč kg grozdja, ki je razprodano že v četr uri. Ob pol osmih zjutraj se kmetje že vračajo domov z denarjem v žepu.

Marsikateri francoski vinčar je bogataš, da, včasih celo milijonar. Oče, mati in sinovi delajo navadno po šest mesecev v letu, ostali čas malone počivajo.

Odeške zgodbe o jeziku in narodnosti

Kot vojaki smo Slovenci pod črno-zolnimi zastavami obredili veliko sveta. Mnogi so na ta način obhodili in spoznali vse slovanske zemlje, vso srednjo Evropo, Italijo, Francijo, Belgijo, ves Balkan in brezkončno Rusijo. Ujetniki so prodrli vse fronte in zlasti dobrovoljci so videli ves svet.

Malokdo ni bil na vseh mogočih straneh, zlasti etape so bile polne in tu se je šele dalo opazovati življenje dotične dežele.

Pisca teh vrstic je svetovna vojna zanesla ob svojem koncu v južno Rusijo in v Odesi sem tudi dočkal propad centralnih sil in naše vstajenje. Na to idealno etapo, kjer ni bilo gladi, kjer je ruska revolucija pustila v zraku mizazme revolte in kjer smo našli dobro rusko ljudstvo, na te srečne čase iz svetovne vojne se vedno z veseljem spominjam.

Rusi so se nam priljubili, pa tudi mi smo jim bili všeč, kajti Srbi in jugoslovanski dobrovoljci so pustili v južni Rusiji dober sloves, ki je pešal tudi na nas ko so deseti spoznali da smo dobri Slovani in rusofili kljub našim uniformam.

Po večini so nas smatrali za Srbe, pa tudi mi smo sami dejali, da smo Srbi.

vajo. V tem času dela za njih solnce. Francoski vinčar iz okolice Moissaca ima običajno po par konj in angleško kočijo. Boljše situirani imajo celo avtomobil. Nekemu takemu bogatašu, korenjaškemu kmetu, so preluknjale nedavno podgane sveženj francoskih bankovcev po tisoč frankov. Nesel je papirni denar v Narodno banko in so mu jih z odbitkom zamenjali.

Moissaske kmetje živijo po starih šegah in človek jih težko prepriča, da bi lahko uživali obresti, če bi naložili denar v banko. Naši očetje, pravijo, so živeli brez bank, zato jih tudi mi zavramo. Edina razsipnost v pravem pomenu besede, katero poznajo ti francoski vinčarji, je umetniški ogenj, s katerim zaključijo vsako leto veselo trgatev. Takrat vse poje in pleše in je židane volje. In edino, kar zahtevajo Moissasani od pariške vlade, je povečanje kolodvorskega poslojpa. Postaja v sedanjem obsegu jim je namreč postala tesna ter ne more ustrezati njihovim potrebam.

Princezinja Astrid švedska, »najlepa knežica v Evropi«

Princezinja Astrid švedska, »najlepa knežica v Evropi«, kakor jo imenujejo, je tretja hčerka prince Oskarja Karla. Kakor smo že poročali, se bo v kratkem poročila z brabantskim vojvodom Leopoldom belgijskim. Sedaj si lastnorčno pripravlja svojo bazo in je celo dovolila fotografu, da jo fotografira s šivanko in sukancem v roki.

Sestre bandita Sprucha

Nemška kriminalna kronika že dolgo ni imela toliko opraviti s katerim tipom kakor z banditom Spruchom, ki je pri belem dnevu okradel draguljarno na enem najpomembnejših mest v Berlinu. Napad je bil tako rafinirano pripravljen, organiziran in izvršen, da so imeli kriminalisti mnogo dela, preden so prišli stvari na dna.

K razjasnitvi Spruchovega slučaja je mnogo doprinesla aretacija njegove sestre Sarlote, kateri je bandit takoj po izvršenemu činu zaupal dejanje ter ji izročil del ugrabljenega plena. Prosil je tudi, naj obrazloži dogodek staršem, kar se je seveda zgodilo s primerno previdnostjo. Ko je Sarlota izdala tajnost, je bil Spruchov oče tako razburjen, da je hotel brž teči na policijo ter ovaditi svojega sina. Hi in mati pa sta moža pregovorili ter ga prisilili k molčanju.

Druga banditova sestra je brata takisto podpirala. Dvignila je naslednji dan po ropu 100 mark svojih prihrankov in izročila denar bratu, da je mogel z njim bežati. Ko se je kmalu nato razneslo, da je Spruch prijet, so starši zahtevali od hčere, naj vrže dragulje, katere ji je izročil brat, v reko, da se tam izgube. Toda hči jih ni hotela poslušati. Šla je raje drugi dan v gozd in je nesla

s seboj košarico in lopatico ter je fingirala, da išče gobe, igraje je pri tem skopala luknjo, zavila dragulje v stekleno vazo ter jo, s kažuvinovito ovito, zaprla v zemljo. Policija je sestro razbojnika prisilila, da je stvari spravila zopet na dan ter jih izročila v njeno varstvo.

Spruch je pri zadnjem zaslišanju povedal, da je imel še več napadalnih načrtov. Hotel je opliniti neko zlatarno Unter den Linden ter je za ta napad že pripravil zabojo z bombami, ki izpuhtevajo megle. S tem pripomočkom bi bil po lastni izjavi lahko zbežal zasledovalcem in policiji bi imela mnogo posla, preden bi mu prišla na sled.

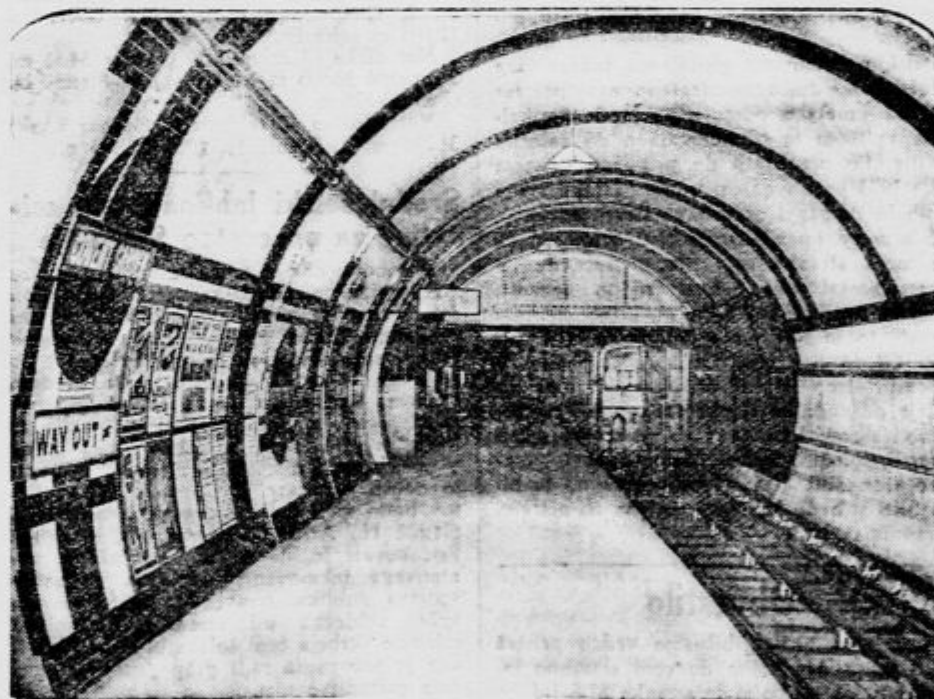

Sir Rowland Blades, novi lord-majord (župan) mesta Londona.

Angleži med seboj

V pravkar izišlem drugem zvezku novega Wellsovega romana »William Clissold« si dovoljuje avtor, znani pisec fantastičnih zgodb, precej neženirane napade na vodilne angleške politične osebnosti, ki bodo med prizadetimi krogi gotovo dvignili obilico prahu.

Dobro si je Wells privoščil bivšega britanskega premijera Lloyda Georgea. Nazivlje ga »bohотно cvetoč plevel, ki živi brez potrebe«. Njegova premetenost se lahko meri s šestimi zvitorepkami in njegova pamet se veseli upravnostjo zdravlja. Na drugem mestu označuje Wells Lloyda Georgea za »lažnika, ki je upropastil Anglijo«. MacDonald je dobil pridevek »komičnega in nadutega surogata za državnik«, ki je v Ženevi govoril skozi okno angleški filistrski publiko, izumrl je pred 25 leti. Ubogega starca Balfourja pa opisuje Wells kot »proketo belo lilijo, ki požene, kjer jo vsadiš«. Zanimiva je definicija

Postaja v londonski podzemski železnici

»Ne, v Nemcih, glej karto, ki mi jo je prečital rehum Pero!«
Pogledam in res, kader je bil v nemškem kraju. Gruss aus Scharding berem. Jovo pa piše: »Sada su nas premesili u Žardin medju Svabe.«

Po nekaj dneh smo si Slovani v Odesi našli ruske družbe. Ni nam šlo tako lahko kakor našemu vrlému Anti. Smešno smo izgledali, ko so nas Rusi klicali Franc Ivanovič ali Karl Francevič. Alojzij Rudolfovič je bilo pa že naravnost sramotno smešno. Kolikokrat se je naš Francej jezil in poklical po tristo hudicev: »Če bi bil vsaj Jazep ali Tone. Nam se ni nikoli posrečilo, da bi bili tekoče med pogovorom rekli: Veste, Anatolij Andrejevič ali Ivan Ivanovič itd. Cele dneve sem bil z njimi v družbi, pa sem moral vedno pomisliti, predno sem ga nazval po imenu in očetovstvu. Rusi s temi imeni operirajo z nenavadno lahkoto, fenomenalen spomin imajo za nje. Čez dvajset let jih ne pozabijo.

Prijatelj Anatolij Andrejevič me nekaj predstavi tropi mladih deklet: »Franc Karlovič Babnik.«
Splošen smeh, misli sem sprva, da velja Francu Karloviču in ni mi bilo baš prijetno.

»Kako je vaša familija,« me vpraša poredna Flora Ivanovna, jaz pa hitim zatrjevati, da nisem oženjen. Kdo hoče

MAPETO! EDINSTVENO!

NICHEVO!

PODMORNICA NI TONE!

VELIKO-RUSKO-FRANCOSKI FILM.

ELITNI KINO MATICA — najuglednejše kino v Ljubljani.

Sredina mesta — telefon 124

Velikanski uspeh pri včerajšnjih premijeri je dosegel prekrasni rusko franc. veliki film junaštva in ljubezni

: Ničevo : I

Kolosalna režija — Do skrajnosti napeta vsebna. — Lepi igralci — Elegantno, Razkošno — Napeto. — Velez nimivo Sovjetski špijon Sarato — n lepa Rusinja Sonja. — Boj podmornice z skrivnostno ladjo polno orožja in mučije. — Podmornica Atalanta in življenje v njej na moriskem dnu

Izven programa:

Revija nanovejših pesov — Revija lepih žen Posneo v največjem evropskem varjetetu, v svetoznanem londonskem Piccadilly-u

Preskrbite si pravočasno vstopnice, ker je interes za ta veliki film ogromen.

Predstave točno ob 4., pol 6., pol 8 in 9 uri

cija osebnosti lady Asquithove: »Kjer je kako osprede, tam lady Asquith nikdar ne manjka.« In tako dalje, v istem slogu. Gospodu Wellsu se nikakor ne more očitati, da bi bil baš izbirčen mojster besednega zaklada.

Svila za diktatorjevo ženo

Pred časom smo pisali, kako se je Pangalos, ko je postal predsednik grške republike, odstavil od časti ministrskega predsednika ter si sam podelil najvišje odlikovanje. Zdaj prihaja iz Aten nova vest, ki nazorno potrjuje, kako se diktatorji in njihova okolica koristijo s položajem, na katerega jih je posadil slučaj.

V pirejskem pristanišču je te dni pristala ladja, ki je došla iz Marseilla ter je vozila na svojem krovu tudi nedeklariran zavoj za gospo Pangalosovo, ženo bivšega diktatorja. Carinski uradniki se niso zadovoljili z golim omotom, temveč so zavoj odprli in našli v njem za celih 5000 dolarjev oblek iz najdragocenejše svile. Ker pa ni bil nikjer zabeležen pošiljatelj, je nastalo vprašanje, odkod je zavoj prišel. Telefonirali so Pangalosovi ženi, a ta je izjavila (kakor se vedno izjavlja v sličnih okoliščinah), da ne ve o stvari ničesar in da si niti predstavljati ne utegne, kdo bi se je bil velikodušno spomnil. Toda čudno je to, da so bile

Kostume za jesen

in zimo, damske plašče po meri izvršuje in dobavlja zanje najlepše blago Drago Schwab. Ljubljana.

vse obleke narejene natančno po meri in so torej bile naročene. Ker se je Pangalosova žena branila priznati, da je obleke naročila sama ter ni hotela plačati carine, se bo vsebina zavoja prodala v Pireju na javni dražbi, da se iztrži cena, katero zahtevajo grške carinske oblasti za uvoz blaga.

Če bi bila ladja s svilenimi oblekami prijadrala v Pirej še za časa Pangalosove diktature, bi bil seveda zavoj neodprt in neocarinen priromal naravnost v stanovanje Pangalosove žene, ki bi s svojimi sijajnimi toaletami zablesela med Grkinjami. Tako pa je hotela usoda, da se je stvar iztekla drugače.

Prodajalci mesa za — mačke

Na londonskih ulicah ni prodajalec mesa za mačke nič nenavadnega. Niso morda to navadni razpečevalci mesnih ostankov, ki jih utegnejo srečati tudi po drugih velikih mestih, nego pravcati specialisti, ki prevažajo ostanke mesa, namenjene zgolj mačkam.

»Meat, meat!« (Meso, meso!) kriči tak prodajalec po predmestnih ulicah in vleče za seboj svoj vozček. Mačke imajo tenka ušesa in takoj se iz vseh hiš in vrtov prikrade dobro znani njihov »mijav, mijav«. Mačje cviljenje postaja vedno hujše in gospodinji slednjič ne preostane nič drugega nego da pozove prodajalca in odkupi par kosov ostankov za lačno zverjad.

Pravijo, da delajo prodajalci mesa za mačke dobre kupčije. V Actonu, predmestju Londona, si je neki tak prodajalec z izkupičkom kupil lepo vilo. Na vrata svojega stanovanja pa si je obesil vizitko z napisom: John Mills, meat for cats (prodajalec mesa za mačke). Vidi se torej, da se gospod Mills ne sramuje svojega poklica, ki mu je pripomogel do blagostanja.

× **Polijski kongres v Berlinu.** V Berlinu je pred kratkim zboroval mednarodni policijski kongres, s katerim je bila združena tudi policijske razstava. Angležinja Miss Allen je na kongresu zastopala nenej, da pritiče ženski v policijski službi ista vloga kakor moškemu. Španski delegat pa je predlagal, naj bi bili policaji povsod enako uniformirani in naj bi govorili esperanto.

× **Nojova peresa zopet moderna.** Pred 13 leti so morala nojeva peresa izginiti iz mode. Zakaj? Lastniki krojačnic in modnih trgovin v Franciji in na Angleskem so se jih naveličali, ker niso mogli od njih več živeti. Sedaj pa javljajo iz Pariza in Londona, da so bile v Parizu in Newyorku zadnji čas zaključene velike pogodbe za dobavo nojevih peres. Londonske modne trgovine naročajo izključno barvana peresa rdečkaste, rdeče in škrlatne barve. Toda nojev je sedaj zelo malo in zato bo ta moda zelo draga. Ubogi zakonski močje, pripravite svoje žepi!

× **Kako dolgo živi avtomobil.** C. E. Griffin, profesor na ameriški univerzi v Michiganu je sestavil natančne podatke, v katerih je izračunal, kako dolgo »živi« avtomobil. Njegova sodba se glasi, da traja avtomobil, predno se obrabi, povprečno 7,04 let. Ta sodba pa velja samo za Evropo. V Ameriki se avtomob preživi mnogo prej int raja jedva 3,07 leta.

govorom pa takoj dobi odgovor: »Brjuhov pustite, barvo izberite sami! Brzovajite.« Naš knez je prišel v Skripce. Vse barve je poizkusil: Černobrijuhov, Bjelobrijuhov, krasnobrijuhov, Sinjebrijuhov, pa ime ni bilo nič lepše, kajti on bi se bil rad iznebil trebuha. Pa je nazadnje pustil celo stvar, zato ga danes kličejo s prejšnjim imenom, samo vsak mu da drugo barvo. Incident je bil izčrpan, mene so pa odslej klicali Babnik, kar mi je bilo prijetneje nego Franc Karlovič.

Nekdaj mi pravi neka gospodična: »Vi govorite razmeroma dobro ruski, noben Nemec nima take izgovorave.«
»Saj nisem Nemec,« se branim
»Ne, kaj pa ste?«
»Slovenec.«
»Kakšen Slovenec?«
»I, Slovenec, tako se pravi našemu narodu.«
»Saj smo tudi mi Rusi Slovenci, vi najbrž mislite Slovan.«
»Ne, Slovenec sem, Slovenci so ravnokar slovanski narod kakor Rusi, Srbi ali Poljaki.«
»Ali ste Srbini?«
»Ne, sosedje smo s Srbi.«
»Torej nekak Srbini. Ali, zakaj pa služite v avstrijski vojski?«
»Ker sem avstrijski podanik.«
»E, tedaj ste vendarle Nemec.«

Cankarjevi „Hlapci“ na Šentjakobskem odru v Ljubljani

25. septembra so naši agilni Šentjakobčani otvorili letošnji gledališki sezon. Predstavljaljo so Cankarjeve „Hlapce“.

Uvodno besedo pred predstavo je govoril zaslužni predsednik dramatičnega odseka gosp. Binter. Izbrano je očital pomen Cankarja za naše slovo, dotikajoč se le najpomembnejših detajlov njegovega življenja kot človeka. Iz citatov pisatelja samega nam je podal verno in nazorno sliko njegove neadrestne veličine ter pokazal vrzel, ki nam je zazijala ob njegovem preranem grobu.

Siedila je uprizoritev drame. Ako na kratko in v splošnem ocenimo rešitev te celo za rutinirane poklicne igralce težavne naloge, moramo priznati, da so Šentjakobčani odrezali naddiletantsko dobro. Poznala se je slehernemu igralcu skrbna priprava in nesebični trud, a režiserju strokovnjska roka.

Zupnik g. Košaka se mi je zdel izmed moških ulog podan najsajajnejše. Ne bi delal samote kateremukoli gledališkemu odru, daš župnikova umerjena zunanost na odru ni odgovarjala povsem pisateljevemu namenu, ki ga nekje označuje kot rejenega, trebuskega, skratka z vsemi vidnimi, udobne in telesno blagostanje, prikazivačimi znaki vsakega duhovnika - politika. Toda v korist v ostalem izvrstno podani župnikovi ulogi in izri sami, je bilo vsekakor umestno in boljše živoviti karikirano zunanost. V ostalem je bil župnik i v maski i v dikciji, ki je vredna posebnega povdarja, umetniško dovršeno delo.

Pri Jermanu se je gosp. Karusu poznalo, da ga je stala uloga obilo požrtvovalnega truda. Vendar se nisem mogel ubraniti vtiča (kljub temu da sta se i on i režiser potrudila do skrajnosti), da izbira g. Karusa za uloge prvih ljubimcev ni posrečena. Za bohemična - sanjaveca, učitelja Jermana, tega večnega, tipično Cankarjevega idealista, ki kljubuje gnolobi realnosti od izdelka do konca, mora biti tem lastnostim podajajoča se zunanost, kateri in karnostim bas Jerman tvori, conditio sine qua non. Ozkogrudni, bled, bolehal po svoji konstituciji in naravi — morda edinec iz izrazitih, od časa do časa razvemačim se poslomom, navdušujočim in prepričevalnim, takorekč sugestivnim o priliki fanatičnega idealnega vznoša, a plahim, skoro sentimentalnim povodom trepetnega izlivanja svojih najintimnejših emocij in doživljanj. Ga. Karusa izključuje od uspešnega podajanja te pesniške uloge njegova vse preždrava, vse preveč robustna, krepko močnatost in telesno zdravje izključevajoča, po se tako dovršeni maski in še tako izmordulirani dikciji neustajljiva individualnost. Tem manj ob strani Lojzke, h kateri se še povrnem.

Izmed ostalih moških ulog moram izreči brezpozorno pohvalno priznanje čmežnarju Hvaslje: gosp. Lavrič je s to ulogo drugaril župniku tako preseneljno vro, da si bolj karakterističnega, posebej benega, paragrafskega vrtilca „vsežiga“ ukaza skoro ne bi mogel misliti. Izpeljal je svojo ulogo, poglavitni se do skrajnih detajlov in tipičnih podobnosti s takim pristnim doživljem, da bi mu s težavo našli med Šentjakobčani para.

Na četrtim mestu je omeniti dobro podano igro Komarja gospoda Klemenčiča, ki mi je pa v prvem dejanju ugajala bolj, nego v naslednjem in nemalo pripomoška večeru do uspeha.

Kalander gosp. Gnidovca se mi je zdel nekam premalo „kovski“; nekoliko roba-tejši in z bolj dialektičnim izgovorjanjem nekam priučeno zvonečih besed, bi se bil bolje uveljavil in pripomogel do povdarke svojega značaja iznad hlapčevskega miljeja sosedov. V končni sceni gostilniškega dejanja se mi je zdel malce neroden cvunbaci-telj.

Dobro je ustvaril gosp. Smerdu svojega beba. Pijanec „Pekca“ je primerno obeležil gosp. Blažič.

Da do kraja ocenim najdvojnosejšo strani podajanja „Hlapcev“, moram preiti na ženske uloge. Poleg Anke gđ. Petelinove je ob strani najboljši in med prvimi omeniti Lojzko gđ. Varkovske. Če se ne motim, je med Šentjakobčani doslej še nisem opazil in „ko je bila Lojzka debeluti nastop te nove nadarjene moči, moram Šentjakobčanom k tej novi pridobitvi le čestitati. Glavna ženska uloga je bila do najmanjših detajlov doživljena — predstavljala svoji ulogi, preko - diletantsko kos s svojo odlično igro. Edino, kar je poslušalec motilo predvsem v zaključnem dejanju, je bilo šumenje nemirne galerije, ki je bila natrpana v premajhni dvorani. Običajne treme začetnih nastopov pri Lojzki skoro ni bilo opaziti in je njena v najraznejše potankosti izizelirana igra zrastle preko poslednjih prizorov v naravnost vzorno kreacijo, kar je števila publika v natrpani dvorani primerno sama priznala mladi, nadebudni umetnici s poklonitvijo skromnega šopka.

Geni (gđ. Zagarjeva) in Minka (gđ. Spendetova) sta izpolnili z dovoljnim uspe-

Pa ugovarjaj, če moreš! Saj jim nisem mogel večih dopovedati, da avstrijskega jezika ni.

Na podobno vprašanje sem drugič odgovoril, da sem Srbin, pa sem slabo naletel.

»Srbin? Pravi Srbin?«
»Ne čisto Srbin, sosedje smo, bolj se-
verno živimo.«
»Hrvat?«
»Blizu Hrvatov, še bolj severno.«
»Teda Slovenec?«
»Da, kako pa koznate Slovence, živ
krst tu ne ve zanje?«
»Med Trstom in Dunajem živite ali
poznate Ljubljano?«
»Seveda poznam, saj sem prav odtam
takorekoč.«

Pa je vedela še za neko manjše me-
sto v Sloveniji in me vprašala, ako
poznam nekega Janka, ki je bil dobro-
voljec v Odesi in ki jo je učil narodopisja južnih Slovanov.

Marja Ivanovna mi je dejala:
»Vi ste pobožni, že dvakrat sem vas
videla, da ste šli v sobor.«
»Zaradi lepega petja hodim, ne zaradi
pobožnosti, saj nisem pravoslaven.«
»Kaj pa ste?«
»Katolik.«
»Ah, Poljak ste. Kako sem vesela, jaz
sem tudi Poljak.«

hom svoji učiteljski ulogi, istotako Kalandrova žena, ki je bila morda le glasovno premlada in premalo kmetiška (gđ. Spendetova).

Jermanova mati (gđ. Slaparjeva) je z dobro masko in igro zadovoljivo izdelala svojo epizodno ulogo.

Tudi vsi ostali igralci in igralke so po svojih močeh skrbno in ambiciozno izpolnili svojo nalogu in pripomogli „Hlapcem“ do veljave tako, da se lahko Šentjakobčani z upravičeno zavestjo primerne oddolžitve Cankarjevemu spominu ob njegovi petdesetletnici in z neomajno vero na neizogibne še večje uspehe podajo mirno na nadaljno plodono kulturno delo.

Mikros.

Jozlejev jubilej v Veliki jami

V letu Gospodovom 1776, na dan rojstva preblašene Device, v veselju jutru in samotnem planinskem kraju so našli pod snežniki na trati tik ob Veliki jami človeka, čigar dušo je zakopal v peklenški ogenj sam živi vrag, ki so še danes po 150 letih križamo pred njim. Duša je pa bila last Omanovega Jozleja, potepuha, kvartača in pesnika, ki se je zadrževal skoro vse dni v staroslavni Mojčnikovi gostilni v Rutah. Tam je sedela in nekrščansko popivala zbrana družba roznikov, tovorečih preko Korena; rokovnjačev, prečeh in boljše klijente, nego so bili pijani vzniki; do mačih pijančkov, ki so z vinom in žganjem preganjali neveselne skrbi; ušvih malharjev, ki so donášali kot zanesljivi reporterji novic iz kranjske dežele in Korotana. Vso družbo je pa zabaval Omanov Jozle z svojimi kvantami, s čudnimi pesmami, ki se jih je sproti izmišljeval, in s citiranjem, ki je bil v njem tako izvečan, kakor da so ga učili sami angelci božji in sv. Cecilija. Denarcev mu ni zmanjkalo nikoli, in čim bolj je pil, tembolj so žvenketali srebrni tolariji v žepu njegovih oguljenih irhastih hlač. In so rekli, da je v zvezi z vragom in je zapisal dušo bogasvarju. In se niso motili. Ko so ga našli jutraj na veliki praznik mrtvega kralja Velike jame, so videli na njem znamenja črnega vrage. Glavo je imel zasukan nazaj, obraz mu je bil ves začrnel in v žepu mu je tital mesto tolarijev rdeč podlessek, legitimacija samega živega hudici. Hitro so ga zagrebeli, a mu niso postavili na grob nič križa niti običajne tablice, ker niso hoteli razburjati vrage in ga „ražiti“.

A črni vrag se je od dneva Jozlejeve smrti naselil stalno v Veliki jami. Vsako noč so ga videli opolnoči in bežali so pred njim najzakernejši rokovnjači, ki se niso bali niti divjega borovskega birča Lorenča, še manj pa njegove puške, nabite s trikrat v blagoslovljeno vodo vrženo svinčeno. Bogasvarju je sedel v podobni prijaznega, srčkanega škrate na trati sredi Velike jame. S ploščato vevnico je mešal po razgrnjeni rjuhi, kjer so se v svitu božjih zvezd in dobrovoljne lune svetili zlati cekini, ki jih je bilo toliko, da bi jezero slovenskih literatov z njim do smrti živelo v najlepšem razkošju. Škrat je prepeval čudno pesem, seveda v peklenškem jeziku, ki ga ne pozna živ kristjan. Bil je dobrovoljček, da bi ga dandanes vsaka ljubljanska dama in gospodinja z veseljem mesto slinastega kužka pritiskala na svoje predažestne grudi. Zato se pa čudim, da so se ga bili Rutarjani, ki so bil že od nekdanj hrusti in so z najgorjimi rokovnjači živeli v najlepšem miru in prijateljstvu. A bilo jih je vendar le strah, ker so skrbeli bolj za blagor duše kakor za lastno telo. Posebno pa po nesrečni, pogrešni smrti rajnega Jozleja, ki je bil potepuh nad potepuhi. Nemarnež je gotovo popival v božjih nočeh s samim bogasvarjem. Kolikokrat so ga pač našli v ranem jutru v travi ob Veliki jami; pisan je bil kot Turček v rdeči Turčiji, a je bil odšel sinoči trezen od Mojčnika in niso videli pri njem nobene steklenice. Zato pa so vedeli, da je popival s samim bogasvarjem in so se zato križali še bolj, če so morali ponoči po cesti mimo Velike jame.

A čudno — z rdečim škratom so se naselile v Veliki jami še druge zle moči. Ves kraj je postal strašen. Smreke, rastoče gosto po Veliki jami, se niso zgenile niti v vetru, ki je rezko vel vsako noč, a ni bilo slišati njegovega zateglega glasu. Dasi je rastle tam najlepša trava, vendar živina ni hotela blizu in se še dotaknila ni sočne trave. Med zelenjem niso skakale ptice in nikdar ni bilo čuti njihovega petja. Vso širno, pol kilometra dolgo jamo, ki se razteza ob cesti pod Martuljkom prav do samih Rut, je po Jozlejevi smrti zasedla peklenška sila s svojo strahoto. Vzniki so

»Ali jaz nisem Poljak, katolik pač, ali Poljak ne.«

»To je vendar eno in isto.«
»Spet nisem mogel priti do konca, ostal sem Poljak, ker sem dejal, da sem katolik.«

Po prevratu sem še par mesecev ostal v Odesi. Prijetno je bilo in ni se mi dalo stran; domotožje pa je rastle in vsak dan sem čul nove strašne novice iz Avstrije, ki so jih širili vračajoči se ruski ujetniki Grem v vojašnico, kjer so se zbirali ti begunci, da izvem kaj podrobnejšega. Nagovorim prvega, pa mi odgovori čisto češki.

»Kaj si Čeh,« se začudim.
»Ano, Čeh. Pravzaprav Armenec s Kavkaza.«

»Kako pa da govoriš češki, ruski pa ne?«

»Ruski nisem nikoli znal. Pri vojakih sem se v dveh mesecih naučil nekoliko besed. V ujetništvu na Češkem sem pa še to pozabil, češko sem se pa v štirih letih dobro naučil.«

Pozabim, po kaj sem prišel, obrnem se in odidem, armenski Čeh pa me lepo pozdravi:

»Maucta, pane, nazdar!«

Treba se je bilo požuriti domov, sicer bi nazadnje res ne vedel, kaj sem in odkod.

mižali in se skrivali na vozovih, ko so ponoči vozili mimo po cesti proti Korenu; konji so se tresli in se potili in se niti prhniti niso upali. Rokovnjači niso hoteli nikoli mimo, ampak so se plazili rajši onkraj savskega proda ob živih pečinah pod Srednjim vrhom. Čudno luči so se zibale nad Veliko jamo in so švigale strahotno med črnimi smrekami. Tu in tam se je oglasil rezek žviž, zajakalo je kakor boro dete na materinih prsih in se zasmejal kakor dekle, ko se vda nasilnemu fantu. Turnova Mina je videla tam resničnega sv. Alojzija, pa se ga je ustrašila; Kekljeva Marjana je videla otročiča v plenicih, a je bežala pred njim; stara devica Marija, ki bi bila vzela menda samega vrage za moža, je videla tam najgoršega fanta, a je letela kakor srna in je do smrti ostala devica. Rajnki Peternevec je srečal najlepšega divjega kozla, a ga ni pograbil; Ziljanov Simen je slišal in videl najlepše orglice, ki so pele kar same, a je pobegnil pred njimi; in še celo pijanček Bretanija, ki je korajžen in nasekan kolovratil skozi Veliko jamo, je pobegnil pred orjaškim sodom, iz katerega se je cedilo dišeče, cekinasto vino, da ga slajšega ne toči niti srčkana Ivanka pri Slavcu v Kranjski gori. Ni čudno, da se je za vsemi temi in sto drugimi ljudmi smejal dobrovoljček, rdeči škrt, ki je mešal cekine na rjuhi sredi Velike jame in v peklenškem jeziku prepeval poskočno popevko in mu je z basom sekundiral nekdo drugi, ki po mnenju Rutarjanov ni bil nihče drugi nego potepuh, kvantač in pesnik — Omanov Jozle, ki se ga danes z žalostjo spominjamo o priliki praznovanja stoipetdesetletnice njegove nekrščanske smrti.

Velika jama igra v življenju ljudstva pod Martuljkom veliko vlogo. Živo je preživela v vsaki povesti in pravljici iz starih, pradednih časov. Pozabljeni so že vsi umori in ubojstva, ki so se zgodili v Veliki jami; sprinele so že davno, davno slikovite in zanimive table, ki so stale na gosto ob samotni cesti pod Martuljkom in kjer so vsaki umetniki z otroškimi, kurioznimi potezami naslikali grozovite dogodke. A spomin na rdečega škrate, vselega dobrovoljčka, ni izginil iz sro vaških očancev. Kadar sede v topli grelci in se jim iz črede vijejo najlepši dimi, mislijo nanj in jim je žal, da ne meša več zlatih cekinov na beli rjuhi v Veliki jami. Zakaj že precej let ga ni videl nihče več. Groza je pobegnila iz Velike jame; strahov ni več; veselo brsté tam zelene smreke in dehté najlepši ciklami. V zlatih jutrih prepevajo zdaj tam najveselejši ptici. Noči so še samotne, a vendar prijazne kakor drugod. Nič več ni prikazni in pijančki zaman čakajo, da se jim prikaže orjaški sod, iz katerega se cedi cekinasto vino, da ga slajšega še nikoli ni točila srčkana Ivanka pri Slavcu v Kranjski gori. Rdeči škrt, prijazni dobrovoljček, je izginil — bog ve zakaj in bog ve čemu...

Danes se pa nemara spet prikaže. Zakaj danes je minilo prav sto in petdeset let, odkar je bila v peklu pokopana duša nesrečnega Jozleja, ki je naš Faust in katerega čudovito življenje je še popolnoma neznan. Zgodovinarji se ne brigajo zanj in se niso brigali; literatom je bil do zdaj petnajsta vas in drama se še ni napisala o njem in naš Faust je pokopan s svojo dušo vred, dasi je zaslužil, da se ga proslavi na isti in mogoče še na boljši način,

kot je nemški narod proslavil svojega Jasnega Fausta.

Mogoče bodo te vrstice, ki jih pišem v spomin stoipetdesetletnice smrti Jozleja, slovenskega Fausta, nekoliko pripomogle, da pošten znanstvenik preišče čudovito življenje čudovitega moža. Glavne podatke o njem pa dobi v moji knjigi, ki zaradi neverjetno visoke slovenske kulture že ne verjetno let zaslužen netiskana spi v zaslužni ljubljanski tiskarni...

Josip Vandot.

Razno pleteno blago
fine negavice, ženska ročna dela
priporoča najceneje 10499
J. Podboj, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

SVETOVNI PATENTI
„ZEPHIR“
Neugasljiva peč z zračno kurjavo

10 kg drv greje sobo nad 24 ur
Najcenejšo in najbolj zdravo kurjavo proizvaja
BARZEL, trgovina z železnino d. d.
„ZEPHIR“ oddelek za peč v Subotici.
Zahtevajte cenik!
Zastopstva in skladišča v vseh večjih mestih države! 206

OTVORITEV 10. OKTOBRA T. L.

Naznanilo.

Cenja občinstvu vljudo naznanjam, da prevzamem z 10. okt. t. l. staroznano Ogorevčovo trgovino v Slovenskih Konjicah, katero je dosedaj imel v najem g. Vinko Šerak.

Trgovino bom popolnoma preuredil ter založil z novim in svežim blagom. Razume se, da bodo cene vseh tovarniških zvez in svežega blaga najcenejše in konkurenčne.

Na zalogi bom imel veliko množico manu-fakturnega blaga iz čeških in angleških tvornic, galanterijo, vse špecerijsko in kolonialno blago, sortirano železnino in vse, kar se je dosedaj vodilo v tej trgovini.

Zagotavljam najsolidnejšo in točno postrežbo se priporočam za mnogobrojni obisk z odličnim spoštovanjem

Mihajlo Lapuh, Slov. Konjice 93.

Otvoritevna prodaja po znižanih cenah! 10943 a

Prepričajte se tudi Vi,
da postane Vaša obleka zopet kot nova, ako pustite isto kemično čisti, plisirati in likati v tovarni

JOS. REICH, Ljubljana, Poljanski nas'p 4-6

Sprejemališče: Selenburgova ul. št. 3
Postrežba točna 103a Cene zmerne

TOVARNA

na Stajerskem v bližini železniške postaje, obstoječa iz 5 orolov arondiranega zemljišča, vodne sile 30 k. s., žage in tvornice za lesne izdelke se kakor leži in stoji po ceni prodaja. Vpraša se pri upravi „Jutra“ 10445 a

Kdor oglašuje, ta napreduje!

ZAHVALA.

Za izkazano sočutje povodom prerane izgube najine ljube drage mame, gospe

Ivane Bayr
vdove posojil. ravnatelj in posestnice

izrekava tem potom najino najtoplejšo zahvalo. Zahvaljujemo se istotako gg. zastopnikom finančne uprave in vsem, ki so spremili drago pokojnico na njeno zadnji pot.

V Ljubljani, dne 6. oktobra 1926. 10510
Zalujoči Egon in Lea Bayr.

Moč osebnega vplivanja

Dopisna šola (pod vodstvom v inozemstvu diplomiranega strokovnjaka) za pouk v **hipnotizmu, sugestivni tehniki, osebnem magnetizmu** i. t. d. Prvo pismo na ogled! Uspeh zjamčen — sicer povračilo honorarja. „Veda in znanost“, Celje, Razlagova ulica 8. Dopisna šola. 10499-a

Najstarejša parketarska tvrdka
Ferdo Primožič
LJUBLJANA, Trnovski pristan 4
se priporoča za dobavo in polaganje vsakovrstnih parket, hrastovih in bukovih deščic. Popravila in struženje starih podov Delo solidno. 189 Cene zmerne.

Ocarinjenje
vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošiljk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi 211
Rajko Turk, carinski posrednik, Ljubljana, Masarykova 9 nasproti glavne carinarnice.
Vse informacije brezplačno!

Modni salon
z **klobuki**
E. Djukanovič
LJUBLJANA
Sv. Petra c. 27 poleg hotela Tratinik
priporoča svojo bogato zalogo **filc in baržunastih klobukov** po najnižjih cenah.
Popravila Spati oblike 161 Prekrojenje

Proda se
340 m visoka in 280 m široka lesena stena z vratmi pripravna za pregrado hodnikov dalje 1 okno za verando ali hodnik visoko 2-10x170 metrov širine z 6 posebej odpirajočimi se okni.
Istotam se proda 1 železen štedilnik, 1 žel. peč, 1 stoječe ogledalo pripravno za krojače in fotografe.
Poizve se v Beethovnovi ulici 6 pritičje desno.
Ia Trapistovski sir domači kg Din 20—
Ia Tilsiter sir kg Din 25—
Ia Grojer sir kg Din 25
Pošilja po povzetju mlekarne
Karlo Laznicky, Dežanovac Slav.

Pozor! Pozor!
Rentabilno industrijsko podjetje v Sloveniji išče večje število **krajevskih zastopnikov**
Resnim interesentom nudim postranski mesečni zaslužek Din 3000. Cenjena ponudbe je poslati z znakom za odgovor na Oglas. oddel. „Jutra“ pod značko „Din 3000“ 10385

Vi kupite samo „KONTINENTAL“
ker je najboljši in najcenejši pisalni stroj.
Samoprodaja
Ivan Legat, Maribor, Vetrinjska 30
Telefon 434.

Sukno-Doubl Kamgarn
za moške obleke. Velika izbira — ugodne cene
R. MIKLAUC
„Pri Škofu“
LJUBLJANA, Ljubarjeva ulica

TRGOVSKA HIŠA
trinadstropna v centru mesta z **KRASNI MI TRGOVSKIMI LOKALI**
2 stanovanji in prostori za skladišča se takoj **prostovoljno prodaja.** 10507a
Naslov v inseratnem oddelku „Jutra“.

Zahvala.
Ob prebriski izgubi iskreno ljubljene soproga, očeta, brata, svaka, strica itd., gospoda

Mihaela Srakar
postajenačelnika v Semiču

izrekam tem potom najiskrenejšo zahvalo za izkazano sočutje in sožalje čč. duhovščini, zastopnikom žel. direktije, pevskemu društvu Črnopolje-Novovo mesto, stanovskim tovarišem blagopokojnega ter vsem darovalcem vencev in cvetja. Nadalje se zahvaljujem vsem sorodnikom, znanecm ter vsem in vsakomur, ki so rajnega spremili na poslednji poti. Bog plačaj!

Semič, dne 4. oktobra 1926. 10494
Miel Srakar s sinovi.

